

Velja po pošti:
za celo leto naprej . . . K 50.—
za en mesec 4.50
za Nemčijo celoletno . . . 55.—
za ostalo inozemstvo . . . 60.—
V Ljubljani na dom
za celo leto naprej . . . K 48.—
za en mesec 4.—
V spravi prejemov mesečno . . 3.50
Sobotna izdaja:
za celo leto K 10.—
za Nemčijo celoletno . . . 12.—
za ostalo inozemstvo . . . 15.—

SLOVENEK

Inserati:
Enostolpna pettirvsta (59 mm široka in 3 mm visoka ali nje prostor)
za enkrat po 50 v
za dva- in večkrat 45
pri večjih naročilih primeren popust po dogovoru.
Ob sobotah dvojni tarif.
Poslano:
Enostolpna pettirvsta K 1.—
Izhaja vsak dan izveniški udeleže in praznike, ob 3. uri pop.
Redna letna priloga vojni red

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 50.

Političen list za slovenski narod.

Upravništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun poštne hranilnice avstrijske št. 24.797, ogrske 28.511, bosn.-herc. št. 7563. — Upravniškega telefona št. 50.

Preleklil leden.

Dr. pl. Seidler je 22. t. m. podal ostavko celokupnega kabineta. Cesar je demisijsko sprejel in povelj sestavo nove vlade bivšemu Stürgkhovemu naučnemu ministru dr. baronu pl. Hussareku. Razen obeh poljskih ministrov ostanejo dosedanj člani kabineta na svojih mestih. Nova poljska ministra sta dr. vit. pl. Galecki in dr. vit. pl. Poray-Madeyski, naučni minister. Za Hussareka so se doslej izjavili samo Poljaki in zmernejši Nemci; Jugoslovani, Čehi, Ukrajinci in radikalni Nemci so napovedali opozicijo. Tudi nemški socialni demokratje niso zadovoljni z bivšim Stürgkhovim sodnikom. — Državni zbor dela po načrtu. Od 23. do 25. t. m. se je vršila tajna seja s dogodkih ob Pavi. Poslanec Stanek je v javni seji predlagal, naj se stenografski zapisnik tajne seje predloži cesarju. Češki predlog za obtožbo ministrov je bil z 213 proti 162 glasovom odklonjen. Finančni minister je predložil proračunski provizorij do konca l. 1918., ki izkazuje 24.320 milijonov kron izdatkov, od tega 6439 milijonov rednih; ostali so vojni stroški. Redni dohodki so proračunani na 4854 milijonov, za drugo naj se najamejo nova vojna posojila v znesku 21 milijard kron. Poleg drugih manjših predlog je poslanska zbornica razila zakon o ženskem in otroškem delu. — Bivšega ruskega carja so v Jekaterinoslavu na povelje boljševikov ustrelili in zaplenili vse njegovo premoženje. Angleško-francoske čete so ob murmanski železnici prodrle do Petrosavovskega, 200 km nad Petrogradom, ter zasedle tudi železniško progo Arhangelsk-Vologda, tako da je notranja Rusija odrezana od severa. Poveljnik ententne armade je bivši generalissimus ruske vojske general Gurkov. Začasna vlada v Vladivostoku je naprosila entento za vojaški nastop. Kakor poročajo, so se Američani in Japonci končno sporazumeli glede japonske vojaške pomoči ter bo Japonci v kratkem nastopili v Sibiriji. Ekspedicije se udeleži tudi Kitajska. — Na zapadnem bojišču so zavezniški ob Marni zlomili nemški napad in uvedli močno ofenzivo. Nemci so se umaknili na desni breg Marne in napovedujejo še nadaljnje umikanje. — Na italijanskem bojišču nič posebnega. — V Albaniji so naše čete odbile sovražne napade v dolini Devolija, nato si pa pri Cuciju priborile prehod čez Semeni. — Ob Jordanu so Turki vzeli Angležem mostišče, a ga naslednji dan zopet izgubili.

Provizorij.

Dunaj, 26. julija 1918.
Danes se je zbornici predstavil novi Hussarekov kabinet. Ministrski predsednik je obrazložil vladni program, ki se da reasumirati z eno besedo: provizorij. Baron dr. Hussarek ni proglasil nemškega kurza kot smernico vladne politike, zato so ga Teufel, Hummer in Pantz besno napadali. Toda nemškega kurza, katerega je proglasil Seidler in katerega so podpisali skoraj vsi člani sedanjega kabineta, tudi ni preklkal.
Ministrski predsednik je naglašal, da bomo v neomajni zvezi z Nemčijo mir izsilili. O sporazumnem miru, o miru

brez aneksij in kontribucij ni vedel ničesar povedati. Razvijal je obširen gospodarski program, izjavil je, da stoji popolnoma na načelu parlamentarizma in izrekel je tudi stavek, da je smer sedanje vlade popolna pravičnost nasproti vsem, nasproti vsem narodnostim, nasproti vsem socialnim slojem. Toda istočasno, ko je izrekel ta svoj stavek, je že obljubljal nemškimi radikalcem koncesije, da je dobil njihove glasove za provizorij. Obljubil jim je takojšnjo ustanovitev okrožnega sodišča v Trutnovem, takojšnjo ustanovitev okrožnega sodišča v Kralikih, ustanovitev okrožnega glavarstva v Litomečicah in v Pragi že s 1. septembrom ter ustanovitev ostalih okrožnih glavarstev najkasneje 1. januarja 1919. Dalje razdelitev deželne upravne komisije na Češkem, odstranitev grofa Schönborna iz te komisije, razdelitev okrožij za davčne kazni in kdo ve kaj še.

Stališče opozicijskih slovenskih strank so označili v imenu Čehov poslanec Stanek, v imenu Vsepoljakov poslanec Glombinski, v imenu Jugoslovancev poslanec dr. Korošec. Poslanec dr. Korošec je naglašal, da vztrajamo Jugoslovani na zahtevi svobodne in ujedinjene jugoslovanske države Slovencev, Hrvatov in Srbov, hočemo sporazumen, trajen mir in kruha. Vladi, ki nima tega v svojem programu, ne moremo zaupati. Zato glasujejo Jugoslovani proti proračunu. A vsem lepim besedam o pravičnosti in parlamentarizmu ne moremo po dosedanjih skušnjah verjeti.

Ob šesti uri zvečer se je vršilo glasovanje. Sprejet je bil šestmesečni proračunski provizorij z večino 19 glasov. In sicer je glasovalo za proračun 215 poslancev, proti proračunu pa 196 poslancev. Do zadnjega trenutka ni vedela vlada, ali bo spravila skupaj večino in zato tudi te žalostne večine glasov nikakor ne more biti vesela. Glasovanje je najboljši dokaz, kako potrebna je popolna preobnova notranjega ustroja države. Za proračun so glasovali Poljsko kolo, nemški kršanski socialci in radikalci, izvemški poslancev Teufel, Hummerja in skupine Pantza. Proti proračunu pa Čehi, Jugoslovani, Ukrajinci, Vsepoljaki, poljski socialisti, nemški socialni demokrati in 8 italijanskih poslancev s poslancem dr. Concijem na čelu. Nemški radikalci so šele danes sklenili, da glasujejo za proračun. Sploh pa vlada med strankami bivšega nemškega nacionalverbanda tak kaos, da se že sami Nemci več ne spoznajo. Na dnevnem redu so najpodlejšje intrige in najumazanejšje osebnosti. In ti ljudje hočejo vladati Avstrijo z nemškim kurzum.

Ex lex stanje, ki je trajalo od 1. julija dalje, je torej danes končano. Vlada ima

proračun. Zbornica je končala svoje posletno zasedanje in je odgodena. Hussarekov kabinet in njegov program pa sta le provizorij, provizorij na najšibkejših nogah, s katerim ne bo mogoče vladati, posebno ne po izvoženem tiru našega zastarelega, dosedaj prakticiranega birokratskega sistema.

Proračunski provizorij sprejet.

PROGRAM NOVE VLADE.
Dunaj, 26. julija 1918.
Začetkom današnje seje poslanske zbornice se prečita dopis o izpremembi vlade.

Nato povzame besedo ministrski predsednik dr. baron pl. Hussarek in izvaja:

Visoka zbornica! Njegovo Veličanstvo me je najmilostliveje pozvalo v službo ministrskega predsednika in čast mi je, visoki zbornici predstaviti novo vlado.

V resnem času se lotimo naše naloge. Silna vojna daje vsemu javnemu teku svoj pečat in stavi političnemu delovanju zapovedovalno njegove cilje. Treba je, da v trdni skupnosti, s starozavezniško nemško državo, s katero nas vežejo vsikdar visokočislane, v ognju boja utrjene in le še ožje sklenjene vezi, ki nas bodo tudi v bodočem času miru nepretrgljivo združevale v prijateljstvu in zvestobi (živahno pritrjevanje na levi), kakor tudi s hrabrimi sobojevniki, ki smo jih pridobili v tej vojni, izsilimo uspešen konec te strašne borbe; treba je, da po letih trpke preizkušnje pridemo vsled neprimerljivih junaštev naših armad do

častnega miru, glede katerega so poklicani državniki osrednjih velesil svoje namere, ki nikogar ne ogrožajo in stremijo za splošno spravo narodov (pritrjevanje), večkrat in na nedvoumen način ugotovili. Vlada bo zastavila svojo moč v to, da v kolikor je v njeni moči, pripomore v dosego tega vroče zaželjenega cilja, za katerega ni dovolj, da razvijamo svojo moč samo na zunaj, marveč zahteva v enaki meri tudi našo notranjo moč in strnjnost.

Da se pa more to doseči, bi bilo trajno ustavno skupno delovanje s postavno poklicanimi zastopstvi brezpogojni predpogoj, katerega se bo vlada neomahljivo držala.

Za svojo prvo in neposredno nalogo smatramo, da se

odstrani ex-lex stanje in prosimo visoko zbornico, da glasuje za proračunski provizorij. Teга ne zahtevamo

kot dokaz zaupanja, ki si ga hočemo za služiti šele s svojim delom; menimo, parlament naj ga dovoli sebi, prebivalstvu, ki želi skupnega delovanja svojih zastopnikov s predstavitelji izvrševalne oblasti, in državi, ki prav posebno zahteva, da se v času, kakršen je sedanji, rednim potom zagotovi njeno gospodarstvo.

Po tej trenutni parlamentarni zahtevi bo šlo v bližnji bodočnosti za to, da ustvarimo predpripravo za jasnost in red onih velikih vprašanj, ki že dolgo nasprotujejo mirni in dobro urejeni kontinuiteti našega ustavnega življenja, tekomo vojne pa se je kar najjasneje pokazalo, da se njih rešitev ne da več odlašati: mislim na

velike upravne probleme nacionalnega življenja v državi,

ki se morejo odločiti le v notranjosti mozarhije in po njenih poklicanih poslancih.

Vlada predvsem smatra za svojo dolžnost, neprestano delovati na to, da ustvari zaupljivo ozračje, v katerem se morejo potem pod njenim vodstvom s trajnim poroštvo stopnjema zmagati številne in zamotane tozadevne naloge.

V tesnem vzajemnem delu s temi je vprašanje časa primerne

upravne reforme,

ki si jo mislimo potom obširne pritegnitve interesentov k nalogam prave, samoumevno, da se varuje njena trdnost in strnjnost. Na ta način bi se po našem mnenju obenem ustvaril predpogoj, da nastopi tudi na marsikaterem polju jasnost, s katero bi se dala prej omenjena vprašanja brez predsodkov in mirno obravnavati ter končno rešiti.

Nič manj mora ostati zagotovljeno stalno sodelovanje državnega zbora v zadevah prehrane,

ki se je pod naravnim ovirajočim vplivom dolge vojne na gospodarstvo radi prometnih zaprek na stalnem preskrbovalnem ozemlju, posebno pa pod pritiskom po sovražniku zasnovane izstradalne blokade razvila naravnost v vprašanje obstanka vsega prebivalstva. Ravno taka pozornost se bo morala posvetiti preskrbi prebivalstva in industriji za kuriva.

Prav posebnega in neodložljivega pomena pa bo

ureditev financ.

Ta problem, ki je bil začetkom, pred trenutnimi zahtevami vojnega časa v oči javnega mnenja stopil v ozadje, je počasi zavzel take dimenzije, da je od njega pravilne, energične in hitre rešitve odvisna usoda vseh slojev družbe, usoda vsakega posameznika.

Ravnatoko se zahteva končno sode

LISTEK.

Pismo z Dunaja. 'Jugoslovani', v slovo.

Na Dunaju, 22. julija 1918.
Pred dvema dnema sem napravil v manjši družbi izlet na Golovec in Leopoldovo goro. V ranem jutru nas je peljala zobotirna železnica iz Nussdorfa v lahnem ovinku na goro, kjer stoji spominska cerkev, sezidana v hvaležen spomin na rešitev Dunaja po pomožni armadi Poljakov in zaveznikov l. 1683. Gori sta se kralj in armada obhajala, preden sta udarila po zločnem bregu nad Turka, ki pa seveda ni imel svojih šotorov na današnji mestni periferiji, ampak globoko doli sredi sedanjega Dunaja. V 7. okraju je vzdignjena spominska plošča na mestu, kjer je imel Kara Mustafa svoj šotor.
Današnja slika dunajske okolice je pač daleč različna od razdejanja v letu 1683. Železnica nas je vozila med bujnimi nogradi in vrtovi; blizu in daleč so se kalle med zelenjem lične vile, bodisi še nepredno v zvezi z ostalimi hišami in zveze z njimi po električni železnici, bodisi samem. Ne gleda iz vsake vile razkoš-

nost, niti iz večine vil ne; pač pa lagodna udobnost, okus za ličnost in smisel za opešanje življenja. Kdo jih je zidal? Odkar nas je prevzela misel na lastno državo, presojamo vse, kar vidimo v tujini, in prvi vrsti stališča ozirov na bodočo Jugoslavijo. In rekli smo: To so zidali dunajski trgovci, industrijalci, obrtniki, višji uradniki in pa častniki. Tudi našega denarja je mnogo v teh stavbah. Saj ima Dunaj nebroj visokih uradnikov, plačanih od cele države, pripadajočih pa v večini nemškemu narodu. Koliko je tu dvornih svetnikov in generalov, koliko vpokojenih ministrov in sekcij-skih načelnikov, koliko bančnih ravnateljev in drugih zasebnih ter javnih uradnikov, ki jim večinoma lepo življenje omogoča že dejstvo, da je Dunaj središče velike države, vodene še vedno precej centralistično. A ti uradniki so zidali le relativno malo številno teh vil. Lepše, ponosnejše so last trgovcev in industrijcev. In pričeli smo razgovor o trgovini, nositeljici bogastva. Koliko je na Dunaju velikih trgovin, gro-sistov, ki prodajajo blago tudi n. pr. v našo Ljubljano! Tovariš je omenil, da ve iz zanesljivega vira, da nemški industrijci gotove panoge blaga prodajajo vedno samo nemškim veletrgovinam, ki morajo zato plačevati gotove procente v narodnoob-rambne namene. Šele od nemških veletr-gecev prejema blago Slovani in torej sami prispevajo v nemške narodnoobrambne

namene. Avstrijska vlada ima sredstev na razpolago v obilici, da pospešuje nemško obrt in trgovino s šolami, z oddajo državnih dobav i. t. d. Dejstvo, da je Dunaj središče velike države, privabi v mesto dan na dan množico tujcev: zastopnikov drugih držav, trgovcev, dijakov, uradnikov i. t. d., i. t. d., ki po večini na Dunaj ne prihajajo štedit, ampak puste v mestu milijone. »Da ni Dunaj središče Avstrije, bi bil kmalu podoben Benetkam in Genovi«, je rekel dr. Zahradnik v zbornici. Teга se Nemci dobro zavedajo, in radi tega tako silen odpor proti osamosvojitvi drugih narodov. Nič si ne prikrivajmo, da je gospodarsko vprašanje tista točka, ki ne pusti Nemcem, da bi se pogodili z drugimi narodi!

In govorili smo dalje o potih, ki nas pripeljejo do gospodarskega ojačenja. Naše strokovno šolstvo za poljedelstvo, obrt, trgovino i. t. d. gotovo ne bo stalo ob prvem začetku na isti višini kot najboljši zavodi te vrste med Nemci, a z a č e t i m o r a m o z v s e m! Potem uči delo samo človeka. Primerjalci smo ljubljanske in druge kranjske trgovce z dunajskimi in prišli do zaključka, da pozna vsakdo med nami trgovce, ki glede postrežljivosti in uljudnosti ne zaostajajo za dunajskimi, po solidnosti pa tudi ne ali jih celo prekašajo. Prikrivali si pa nismo, da ima glede postrežljivosti Dunajčan posebno spretnost in da

se pri njem navadno kupuje zelo prijetno. Slovincem nadarjenosti za trgovino gotovo ne manjka in čaka nas lepa prihodnost v tem oziru, ko padejo državne ovire. Enako je z obrmi — koliko imamo med ljudstvom ljudi, ki so kmetje in rokodelci vseh vrst v eni osebi! Kmet, ki je zraven kovač, kolar in mizar, med starejšim rodom ni nič redkega. Dobiš ga skoro v vsaki manjši vasi. Škoda, da med mlajšim rodom to znanje malo peša, ker je pač število obrtnikov po poklicu zrastlelo.

Pri tem smo se spomnili hvaležno člankov v »Jugoslovani«, ki so in bodo dokaz, da naša težnja po samostojnosti ne temelji v narodni ošabnosti, tudi ne v precejnevanju in kratkovidnosti naše moči, kot ve to poročati nemško časopisje, ampak v treznem preudarku, da je to naravno stremenje, položeno v srce vsakega naroda, ki se hoče uvrstiti na gospodarskem in duševnem polju med evropske narode. »Jugoslovani« je prinašal gospodarske članke in obdelaval vprašanje naše samostojnosti s tega stališča. Ni kričal nad nasprotniki in kričal pesti, ampak hodil tiho svojo pot v zavesti, da so delo, poštenost in vera temelji bodočnosti poedincev in narodov in da je to, kar on zida, trajne vrednosti. Imeli smo političen list, napol revijo, a vendar tedensko izhajajočo, ki je baš radi tega lahko sledila dogodkom takorekoč ob njihovem roistvu. Delal je na-

lovanje državnega zbora pri velikem delu zopetne

povzdige gospodarstva.

To si mislim na najširši podlagi in upoštevanju pri tem ravnotako ustvaritev zanesljivih, gospodarsko zdravih predpogojev za celokupno produkcijo, za industrijsko kot za zelo omejeno in otesnjeno poljedelstvo, kakor tudi, da zopet pridemo do zadovoljivih življenjskih pogojev za vse prebivalstvo, osobito pa za srednji stan, ki je najbolj prizadet vsled materijelnih posledic vojne — in za nadaljnji, v okviru splošne zopetne povzdige spadajoč razvoj posebne skrbitve, kakršno po pravici zahteva etična zavest kot protiuslugo države za požrtvovalnost širokih slojev na bosi in doma. — Imamo preobilico dela, ki mu moramo biti kos.

Politični program.

Visoka zbornica Neomahljivo verujemo v slavno bodočnost našega državnega ustroja in prihajamo s trdno voljo, zbrati njegove bogate moči v službo teh najplemenitejših ciljev bodočnosti. Stremiti moramo za tem, da ustvarimo podlago skupnega zaupljivega dela z visoko zbornico, ki se ne more izvesti brez medsebojne odkritosti in iskrenosti. V tej smeri se obračamo predvsem do onih skupin, ki so ohranile svoje načelno stališče od prej na strani v najtežjem boju se vojskujoče države, in se zavedamo tudi z naše strani dolžnosti teh preizkušenih odnošajev. Radi bi si pa tudi pri onih, ki zavzemajo odklonilno stališče, pridobili vsaj ono merico zaupanja, ki so si ga dolžni lojalni nasprotniki.

Pravičnost nasproti vsem, nasproti vsakemu narodu in vsaki družabni skupini — pa mora biti in ostati prvo vodilno načelo. (Poslanec baron pl. Pantz: Kje je »nemški kurz«? — Poslanec Teufel: Kje je »nemški kurz«, ki ga je tu napovedal Seidler? — Živahni protiklici pri Čehih. Medklici poslancev Pantza in Teuffla se nadaljujejo. — Nemir. — Predsednik zveni in zahteva mir.) Ne stremimo za veličino osebnega uspeha, toda šteli bi se srečnim, če bi nam bilo usojeno, dovršiti en kos velikanskega dela, ki ga zahteva čas od naše domovine in mu dati življenjsko moč. (Živahno pritrjevanje. Ministrskemu predsedniku čestitajo.)

Predsednik prekine sejo, ker se vrši nato posvetovanje načelnikov strank.

Ko se seja zopet otvori, se prečita interpelacija poslanca Petrušjeviča in tovarišev, tičočja se vprašanja, zakaj se mirovna pogodba z Ukrajino ni ratificirala; interpelaciji se nujnost ne prizna.

Nato preide zbornica na dnevni red. Predsednik dr. Gross opozarja, da proračunski odsek v stavljem roku ni podal poročila.

Poročevalec dr. Steinwender pravi med drugim, da vojaštvo gospodari tako, kakor bi do vratu tičali v obilnosti. Na stotisoče mož, ki niso sposobni za bojno službo, pridružuje in odteguje gospodarskemu delu. Predlaga, naj veljajo predložene davčne predloge tudi za nazaj, in sicer najmanj od 1. avgusta 1918. dalje. Gre za 600 milijonov kron davkov na sladkor, vino in premog.

Načelnik Češkega svaza František Stanek

Je pričel svojo izjavo v češkem jeziku ter izvajal, da je nastopni govor novega ministrskega predsednika vseboval samo opolzke besede avstrijskega birokratizma, ki se izkazujejo potem navadno kot direktivni nemški kurz. Glede mirovnega stremjenja smo slišali samo dve besedi, in sicer besede »časten in primeren«. Mini-

strski predsednik je pozabil dostaviti še besede »brez aneksij in z zadovoljivjo vseh narodov«.

V nemškem delu svojega govora je poslanec Stanek izvajal: Narod, čigar življenje ne izvira iz lastne korenine, narod, ki ne živi ob lastnem proizvajanju, narod, ki je navezan na vladno pomoč in na vladne priklade, ki je gostač, kateremu dajemo danes hrano in ga vržemo jutri pred vrata, kakor se je to ravnokar zgodilo, narod, ki dobiva svojo eksistenco iz tujih sokov, ni vreden, da živi. Češki narod je postal velik in močan iz sebe samega, češki narod je vzrasel kljub neugodnim razmeram, kljub protivnosti in sovražnosti dunajske vlade. Ta vlada naj ne misli, da bo omehtala češki narod s persekucijami, z ustavljanjem čeških časopisov, s prepovedmi zborovanj, z razpusti društev in z rijastim orožjem zastarelega arzenala davno minulih časov in metod.

Češko-slovaška država je dejstvo, ki se ne da zadržati. O tem naj si ne delajo niti tu, niti v Budimpešti nobenih napačnih misli. Obžalujemo, da trati mažarska država, namesto da bi konsolidirala svoje socialne in politične moči, te svoje moči v boju proti samo ob sebi umevni zgodovinski in naravni, edino možni evoluciji narodnostnega principa. Noben Slovan ne bo ogrožal suverene in neodvisne mažarske države, ki bo omejena na mažarski narod sam. Na našem etničnem ozemlju ne bomo nikdar v češko-slovaški državi kompromitirali svoje države s tlačenjem nemških in mažarskih manjšin, kakor se to vrši napram češko-slovaškim manjšinam po mažarski raznarodovalni politiki.

Za mirovno vprašanje je imel ministrski predsednik samo kratke besede, ki smo jih že prej in dostikrat bolj jasno slišali z ministrskih sedežev.

Mi korakamo ne oziraje se na desno in na levo skozi personalne izpembe v kabinetu brez bojzani svojo pot naprej. Vse nas navdaja sveti ogenj navdušenja za svoj narod, zavest zmage, ki mora priti, želja po solncu svobode in samostojnosti, ki že pošilja svoje žarke. (Pritrjevanje in ploskanje.)

Kljub temu vlada danes nemški kurz, klub temu mislijo Nemci, da se bo aritmetika njim na ljubo spremenila tako, da bo 35 odstotkov prebivalstva vladalo nad ostalimi 75 odstotki, ker teh 75 odstotkov ne tvori enote. Nemci naj bi brali izjave z dne 30. maja 1917. Zastopniki strank drugih narodov so si v tem edini v misli, da morajo doseči svobodo in samostojnost. To samostojnost bodo vsekakor dosegli tako Čeho-Slovaki, kakor Jugoslovani in Poljaki.

Poslanec Okunievski: Kje so ostali Ukrajinci?

Poslanec Stanek nadaljuje: Računali so na naklonjenost vlade.

(Ugovori in medklici s strani Okunievskega.)

Poslanec Stanek nadaljuje: Sedaj so Ukrajinci izgubili naklonjenost vlade.

Končno opozarja govornik na dogodke v Nemčiji, ki jasno dokazujejo, da je dobila stranka aneksionistov v Nemčiji premoč ter da je stranka aneksionistov pritisnila že brest-litovskemu miru svoj pečat. Zato zahteva, da naj poslanska zbornica izreče, da odklanja Avstrija-Ogrska to aneksionistično in imperijalistično politiko, da se ji protivi in da hoče iti svoja pota, ki bodo dovedla do hitrega konca vojne in do sklepa demokratičnega miru. (Živahno odobravanje; govorniku čestitajo.)

Poslanec Hauser izjavi, da bodo krščanski socialci glasovali za proračun. Pravičnost zahtevajo za Nemce, priznati jo pa hočejo tudi drugim narodom. — Izrastki

militarizma so postali neznosni. Obžaluje, da se z gotove vojaške strani ne izpolni cesarjeva beseda o odpustu starejših letnikov.

Poslanec baron pl. Pantz polemizira s Hauserjem in Steinwenderjem. Z ozirom na stališče Poljakov, ki so kot državna stranka Seidlerju odrekli proračun, se bo enakega orožja poslužil sedaj tudi nemški centum. Ministrski predsednik je s svojimi izjavami opravičil prvotno nezaupanje dela nemških ljudskih zastopnikov nasproti njemu. Besede »nemški« si baron pl. Hussarek ni upal niti izgovoriti. Tudi v gospodarskem oziru ni z nobeno besedo označil pota, po katerih namerava rešiti mnoga težka vprašanja. Nemški centum v politiki ne bo mogel iti za njim.

Poslanec Tertil izjavi, da bodo Poljaki glasovali za šestmesečni proračunski provizorij in državne potreščine v pripravljanju, da si bo vlada s pravičnostjo in vpoštovanjem narodnih, političnih in gospodarskih potreb pridobila zaupanje Poljskega kola.

Poslanec dr. Ofner izjavi, da bo njegova stranka glasovala za proračun do konca oktobra ter stavi predlog v tem smislu.

GOVOR NAČELNIKA JUGOSLOVANSKEGA KLUBA.

Dunaj, 26. julija 1918.

Načelnik Jugoslovanskega kluba dr. Anton Korošec je v današnji zbornični seji imel govor, v katerem je izvajal:

Slovenski: »Visoka zbornica! Govor ministrskega predsednika moramo soditi predvsem po tem, kako se je on postavil nasproti našemu vprašanju. Konstatiram, da baron dr. Hussarek ni preklical stališča nemškega kurza, čeravno ima še vse ministre, ki so ta kurz podpirali. Dalje moramo konstatirati, da je v mirovnem vprašanju zavzel čisto napačno stališče, ko pravi, da hočemo mir izsiliti. Celu zunaj naše države so se našli politiki, ki smatrajo tak mir za nemogoč. Zato vidimo v našem ministrskem predsedniku enega izmed onih mož, ki ne vidijo gorja, ki ne vidijo bede, ne vidijo solza in krvi, ki teče med našim narodom. S tega stališča bomo tudi izjavo ministrskega predsednika presojali. (Odobrovanje pri Jugoslovanih.)

Govornik nadaljuje nemški: Visoka zbornica! Imam nalogo izjaviti se o stališču, ki ga zavzema Jugoslovanski klub nasproti novemu ministrskemu predsedniku in to stališče kratko utemeljiti. Ta naloga mi ni težka. Novo ministrstvo je sestavljeno iz novega ministrskega predsednika in iz starih resortnih ministrov, izvemši oba poljska ministra. Oba dela tega ministrstva sta nam dobro znana. Novega ministrskega predsednika poznamo že iz ministrstva Stürgkh, ki je prineslo narodom države vojsko in je potem tem narodom potom § 14. zamašilo usta. (Tako je.) In če smo iz njegovih ust slišali priznanje k parlamentarizmu, potem pravimo k temu: »Slišim blagovest, a nima vanjo vere.« — Ravno isto smo slišali v začetku tudi od ministrskega predsednika Seidlerja, a smo pozneje izvedeli, da zna tudi drugače.

Mi Jugoslovani pa pomnimo novega ministrskega predsednika posebno še radi tega, ker je s tedanjimi kolegi pod Stürgkhovim ministrom dobro vedel za vsa vprašanja, katera je moral naš narod v začetku vojne pretrpeti. A kolikor nam je znano, ni imel niti poguma niti srca, preiskrbeli po nedolžnem preganjanju žrtvam od strani države zadoščanja.

Ti dogodki v začetku vojne na našem jugu nas nepozabno pečejo v dušo. Do danes niso še izdatno preiskani, a še manj popravljeni.

najbolj človeško družbo v malem — po družinah — in v velikem — po državah. Brez pretiravanja pa smemo reči: Naše gospodarske in izobraževalne organizacije so dokaz, da se dobe med nami ljudje, ki imajo smisel za blagor rojakov, ki imajo torej v sebi podlago za razvoj vladarskih lastnosti; veliko število članov kaže smisel za disciplino. Kot malokateri narod stavimo Slovenci svoje upanje v Boga, iščemo v krščanstvu vodilnih smeri za naše javno življenje. Bog je obudil med nami može, ki bi nas lahko zavidali zanje močnejši narodi, može, ki so nas dvignili v verskem, gospodarskem in nraavnem oziru. Ali naj se torej bojimo samostojnega koraka, ali naj iščemo voditeljev v tujcih?

Danes sem bral novico, da je oblast ustavila »Jugoslovana«. Pri nas oblast ni imela do tega dne prilike, ustaviti list, ki bi bil šel tako stvarno in mirno za velikimi, a vendar tako naravnimi cilji. Misli, ki smo jih razvijali gori, je gojil v naših dušah »Jugoslovana«. Teško se ločim od njega; ker bil nam je več kot drugi listi, več po vsebini in več po zgodovini svojega postanka. A kolo zgodovine se suče hitreje kot kdaj. Divja vihar, predhodnik novega dne, ki podira, kar je trhlo, a kar je čilega, to obveljal!

... a, gospoda moja, tuči resortne ministre, ki so se predstavili skupno s predsednikom v zbornici, dobro poznamo. Z izjemo dveh so vsi vzeti iz ministrstva, ki je proglasilo nemški kurz kot vodilno zvezdo za vsako avstrijsko vlado in ki je označilo edino le nemški narod kot hrbenico te države. Noben teh ministrov ni niti najmanje skušal protestirati proti takemu vladnemu principu, nobeden izmed njih se ni odstranil iz kabineta, ki je postavil za vse narode tako žaljiv program. Vsi skupaj so bili v sporazumu z kabinetom Seidler in so tudi pošteno v tem smislu sodelovali. Kajti govor ministrskega predsednika in njegovih pomagačev niso bile prazne besede in fraze. Dejanja so v tem slučaju šla še pred besedami. (Medklici: Res je.) Mi Jugoslovani to hudo občutimo. Poslanecem je pri nas zabranjeno, da se v volilci svobodno pogovore o najaktualnejših vprašanjih. Zandarji in vojaštvo jim to branijo. Časopisje in cenzura nam ne dovoljuje, da razpravljamo o najnujnejših in najaktualnejših narodnih in gospodarskih vprašanjih. Kadri slovenskih polkov se premeščajo v tujino, kjer naši fantje stradajo. Po nedolžnem in protizakonito so bili kaznovani pri nekem kadru naši ljudje. Našim fantom na fronti in sploh vojakom je zabranjeno naročevanje in čitanje narodno pisanih listov. V istem času, ko se izgajajo slovenski uradniki iz domovine, raste ošabnost tujih uradnikov in njihove sovražnost proti jugoslovanskemu ljudstvu do neznostnosti. Nositelji tega nam sovražnega na zatiranje in tlačenje jugoslovanskega naroda naperjenega kurza še vedno sede na vladnih klopek. To nam je dokaz, da kurz preganjanja in zatiranja Jugoslovana ostane še nadalje. Toda, gospoda moja, čim bolj je narod zatiran, tem bolj hrepeni po svobodi.

S ponosom, radostjo in zahvalo moramo izreči našemu jugoslovanskemu narodu vse priznanje. Taka zasledovanja niso klonila našemu narodu duha, marveč mu utrdila odpornost, mu dvignila pogum in poglobila njegovo hrepenenje. (Živahno odobravanje.) Sploh moramo vsem morebitnim zlobnim govoricam nasproti ugotoviti, da je misel ujedinjenja Slovencev, Hrvatov in Srbov na temelju samoodločbe v svobodni državi objela vse plasti našega naroda. Ob tej priliki in v tej izjavi pozdravljam izjavo naših kolegov v hrvaškem saboru, ki so tudi iz svoje strani povedali odkrito mnenje Hrvatov in Srbov v kraljevini Hrvatski. (Živahno odobravanje in ploskanje.) Zahvaljujem se tudi Srbom, Hrvatom in muslimanom v Ecegbosni, ki so kljub izločenju ustave v izrecnem trpljenju vsled od oblasti hudo zanemarjene in pomanjkljive ljudske prehrane, vkljub hudemu pritisku, s katerim so jih snubili iz Budimpešte, zvesto vztrajali na ideji, da mora dobiti ujedinjeni narod Slovencev, Srbov in Hrvatov lastno državno življenje. (Živahno odobravanje in ploskanje.) In kar tiče Slovencev, se niti po započetih preganjanjih niti po intrigah, insceniranih od vlade s pomočjo protinrodnih elementov, ne bodo dali odvrniti od edino prave smeri in bodo delali naprej v popolnem sporazumu s svojimi hrvatskimi in srbskimi rojaki, dokler ne dosežemo popolnega državnega zedinjenja jugoslovanskega naroda. (Živahno odobravanje.)

Vsako vlado bomo presojali po tem, kako stališče zavzema napram osvoboditvi jugoslovanskega naroda od vsake tuje nadvlade. Podpirali bomo samo tisto vlado, ki nam prinese mir, kruh in popolno svobodo. Glasovali bomo proti predloženemu proračunskemu provizoriju. (Živahno odobravanje pri slovenskih strankah. Govorniku čestitajo Jugoslovani, Čehi in mnogi Poljaki.)

Poslanec Levickij izjavi, da bodo Ukrajinci z ozirom na novo orientacijo vlade v pravcu vsepoljskih teženj glasovali proti proračunu in vsem državnim potrebščinam.

Poslanec Simionovici izjavi, da bodo Rumuni glasovali za državne potreščine.

Vsepoljak dr. Glabinski pravi, da ostane njegova stranka v odločni opoziciji proti sedanjemu vladi in da ne bo dovolila proračuna.

Poslanec dr. Sylvester izjavi, da bo nemško-nacionalna stranka glasovala za proračunski provizorij in vojne kredite ne da bi hotela s tem izreči zaupanje novemu ministrskemu predsedniku.

Poslanec Hummer (nemško-radikalni divjak) poziva Nemce, naj skrajšajo Hussarekov intermezzo. Glasoval bo proti proračunu, pač pa za vojne kredite.

Poslanec Seitz izjavi, da morajo socialni demokratje že vsled načelnega stališča glasovati proti vojnim kreditom; proračun so dovolili le v enem samem posebnem slučaju, do sedanje vlade pa nimajo zaupanja.

Poslanec dr. Waldner izjavi v imenu nemške agrarne stranke, da bodo

šemu stremljenju, čigar izraz je nosil v naslovu, čast, bodisi glede pozitivnega dela, bodisi glede boja z nasprotniki. Pripraviti nas je hotel na samostojnost, ker se je zavedal resnice v Krekovih besedah: »Dati ljudem pravice, ne pa zraven tudi izobrazbe, ki jih uči, kako se je treba teh pravic posluževati v svoj blagor, je prav tako močno kot če bi kdo podaril davškemu beraču skioptikon!« Zato ga tudi ni zadela usoda političnih listov, ki se berejo in vržejo proč, ampak so ga mnogi naročniki shrajevali.

Dotaknili smo se tudi vprašanja, ali smo Slovani državotvoren narod, ali so upravičena očitanja Nemcev, da nismo. Edini smo bili v prepričanju, da je umetnost, tvoriti državo, najtežja, in da zahteva od voditeljev in naroda veliko mero ne samo znanja, ampak še več moralnih kvantitet: poštenosti, nesebičnosti, pri voditeljih dovolj smisla za odgovornost svojega stališča, pri državljanih voljo, ukloniti se odredbam v korist celoti. Globoko utemeljeno je stališče Cerkve, ki moli v svojih molitvah za vladarje. Kot vsi darovi vožji je tudi dobra država sad molitve. Imao discipliniran, zrel narod more biti samostojen, narod, ki se zaveda, da je pravičnejša temelj državam. Pri tem nastane sponosebi vprašanje, kako je v tem oziru z Nemci in kako z nami. Ali imajo Nemci

glavno lastnost vladarjevo: skrb za blagor podložnikov, vseh podložnikov, najsi tudi niso Nemci? Skušali smo na vprašanje odgovoriti strogo stvarno, ker ima fraza in udrihalica to slabo lastnost, da jo rabelj, čas in dejstva umore kmalu po rojstvu. Ali govori iz nastopa Nemcev proti Jugoslovonom ob izbruhu vojne skrb za njihov blagor? Ali govori ta skrb iz govorov glasnikov nemškega naroda po parlamentih in volkstagih? Ali govori ta skrb iz piscev brošur, kako se bo preuredila Evropa na podlagi nemške zmage, kako se bo preuredila Avstrija po odcepitvi Galicije v nemškem smislu? Čim od bliže opazujemo vodstvo Avstrije, tem bolj se nam utrjuje mnenje, da je nemštvo doigralo svojo zgodovinsko vlogo v Avstriji in da nima več onih moralnih kvalitet, ki jih po naravnem redu mora imeti tisti, ki se mu naj zaupajo množice in ljudstva. Preglejmo zgodovino zadnjih let: sama vrsta dogodkov, ki so odbijali Nemce od Dunaja in rahljali vez med narodi v Avstriji. Ali se motimo, če vidimo v tem prst božji, migljaj, kako se bodo razvile razmere v prihodnosti?

Ali imamo mi lastnosti, ki jih odredkamo Nemcem sedanjega časa? Če človek govori o sebi, naj bo skromen, in če narod govori o sebi, naj se tudi varuje tiste bahatosti, ki nas jezi in izziva na sosedu. Napuh je prvi naglavni greh in on razbija

koč državna stranka glasovali za državne potrebščine, da si pa pridržijo stališče naproti novi vladi nedotaknjeno.

S tem je bila vrsta govornikov izčrpana. Ker ura še ni bila 6., so na predsednikov predlog vzeli v pretres druge predmete.

Posl. Friedmann je poročal o predlogih vojnospodarskega odseka glede preskrbe s premogom.

Minister za javna dela vitez pl. Homann naznani, da se mu je potom primernih odredb posrečilo, zvišati produkcijo premoega dnevno za 17.000 ton, tako da je potrebščina za bližnji čas zagotovljena.

Nato sprejme zbornica predloge o dokladah državnim uslužbencem, o odškodnini protizakonito preganjanim civilnim osebam in o odškodnini za preiskovalni zapor, končno predlogo o izključitvi prekopčevalcev pri dražbeni prodaji vojaških predmetov, ki so porabni v kmetijstvu.

Seja se za kratek čas prekine in ob 6. uri zopet otvori. Začne se

glasovanje o proračunskem provizoriju in vojnih kreditih.

Na predlog češkega agrarca Svelicha glasuje zbornica po imenih najprej o § 1., v katerem naj bi se v zmislu dr. Ofnerjevega predloga, da se dovoli le štirimesečni provizorij, izpušile besede »do 31. decembra 1918.«

§ 1. se sprejme z 215 proti 196 glasovom.

Nato je zbornica v navadnem glasovanju sprejela šestmesečni proračunski provizorij, kakor tudi ostale člene predloga, med drugim vojne kredite in nato celo predlogo v tretjem branju.

Predsednik naznani, da bo sklical prihodnjo sejo pismenim potom ter je nadaljeval: Za seboj imamo kratko pa naporno poletno zasedanje. Naj so tudi nasprotja močno udarjala drugo ob drugo smo storili vendar to dobro, da se moremo zopet spopasti na postavnih tleh, ki jih, tako upam, nikdar več ne zapustimo. Gotovo vam govorim vsem iz srca, če sporočam našim hrabrim vojakom na bojišču naše najsrčneje pozdrave in želje. (Živahno odobravanje in ploskanje.)

INTERPELACIJE NAŠIH POSLANCEV.

Dunaj, 26. julija.

V današnji seji državnega zbora je vložil Jugoslovanski klub večje število interpelacij in predlogov.

Poslanec Hladnik in tovariši so interpelirali trgovskega ministra barona Wieserja radi dobave usnja za poljske delavce in radi oddaje cementa;

poljedeljskega ministra grofa Sylva-Tarouca radi oddaje medu iz čebelnjakov, hranjenih s sladkorjem.

Poslanec Vrstošek in tovariši so vložili interpelacijo na domobranskega ministra radi sramotno nizkih plač v tovarni za usnje Woschnag v Šoštanj. Zahtevajo, naj se plače tovarnarjevemu dobičku in vladajoči draginji primerno povišajo, oziroma naj vlada razlasti tovarno po zakonu o vojnih dajatvah, da bo prišel ogromni dobiček v prid državi.

Poslanec Gostinčar je vložil sledeče interpelacije:

1. Na domobranskega ministra, da se puste v zaledje vsi vojaki, ki so rojeni v letih 1870—73, ter da se jih vpokliče iz tujih krajev (Albanije, Srbije in drugih krajev) domov.

2. Na notranjega ministra zaradi ustavljenja »Jugoslovana«.

Poleg tega je vložil peticijo prebivalcev Grahovega in drugih vasi na notranjega ministra za priznanje podpor.

Posl. Vrstošek in tovariši so interpelirali železniškega ministra radi nasilnosti nemškonskacionálnih železniških službencev o priliki jugoslovanskega shoda v št. Janžu pri Sp. Dravogradu;

ministra za javna dela pl. Homanna radi nasilnih uradnikov v državnem premogokopu v Skalajah pri Velenju;

domobranskega ministra radi nepravilnih oprostitev in radi odvzema ruskih vojnih ujetnikov;

trgovskega ministra radi nastopanja poštnih nastavljenecv ob shodu v št. Janžu.

Posl. Hladnik in tovariši so vložili nujni predlog za podporo onim dolenijskim krajem, ki so bili v nedeljo, dne 21. t. m. poškodovani po toči.

Posl. dr. Korošec je vložil novo interpelacijo na ministrskega predsednika radi prepovedi slovenskih listov za fronto in interpelacijo radi preganjanja Petra Farčiča iz Vele Luke v Dalmaciji.

Posl. Rybář in tovariši so interpelirali železniškega ministra v zadevi krivičnega in žaljivega postopanja z železniškim mojstrom Ivanom Škrjancem iz Trsta.

Posl. dr. Benkovič in tovariši na domobranskega ministra zaradi skrčenja preskrbovalnine v Hrastniku in Trbovljah.

Poslanec dr. Korošec in tovariši na ministrskega predsednika zaradi nezplačil rekonvalescentom b. h. nešpolka št. 4. v Czornu na Ogrskem.

Posl. dr. Korošec in tovariši do notranjega in domobranskega ministra zaradi denunciranja deželnosodnega svetnika Viktorja Parme po deželnosodnem svetniku Baculi in županu v Ptujju Orniku.

Poslanci dr. Korošec, Stanek in tovariši do ministrskega predsednika zaradi grozodejstev Bolgarov nad Srbi v okupiranem ozemlju. Ta interpelacija tvori nadaljevanje pred kratkim vložene interpelacije.

Poslanec dr. Korošec do ministrskega predsednika zaradi preganjanja slovenskega slikarja Ferda Vesela.

Poslanci dr. Vrstošek, dr. Benkovič in tovariši do justičnega ministra glede uvedbe slovenskih imen v zemljiško knjigo za Spodnjem Štajerskem.

Poslanec Brenčič je stavil predlog glede podpore iz državnih sredstev za vas Pleterje v ptujskem okraju na Štajerskem.

ZAKON O VOJNI ŠKODI.

Dunaj, 26. julija 1918.

V današnji seji odseka za zopetno vpostavitve po vojni poškodovanih dežel je poslanec dr. Loewenstein (Poljsko kolo) predložil načrt zakona o vojni škodi. Vladni zastopnik je izjavil, da je vlada za enkrat samo za postavlo o poizvedovanju vojne škode. K Loewensteinovemu predlogu je vložil poslanec Bugatto celo vrsto izpreminjevalnih predlogov. — Posl. Fon (Jug. klub) je izjavil, da je predloga splošno nezadostna.

POSLANEC GOSTINČAR ZA IDRISKE RUDARJE. — LOGATEC.

Dunaj, 26. julija 1918.

Poslanec Gostinčar je v današnji seji stavil naslednjo interpelacijo:

1. Poljedelsko ministrstvo naj poskrbi, da bodo rudarji v Idriji pravočasno preskrbljeni z lesom. V ta namen naj se jim dovoli sekati drva iz eraričnih gozdov.

2. Ministrstvo naj oprostí rudarje v Idriji od plačevanja dohodninskega davka, ali pa naj plača ta davek država sama, kot se to prakticira pri rudnikih.

3. Pri eksploziji municije v Logatcu dne 1. avgusta 1917 je bilo več poslopj poškodovanih, toda poškodovanci niso dobili do danes še nobene odškodnine.

ZA GORIŠKO.

Dunaj, 26. julija 1918.

Poslanec Fon je interpeliral poljedelskega ministra, naj dovoli nakup živine za Goriško v drugih deželah. Pomanjkanje veliko. Vlada sicer pospešuje tihotapstvo in plačuje nagrade, kar je velika nedoslednost. — Minister je obljubil, da bo storil tozadevno vse, kar je v njegovi moči.

PREMESTITEV DAVČNEGA REFERATA IZ LJUTOMERA V RADGONO.

Dunaj, 26. julija 1918.

Jugoslovanski klub je protestiral potom poslanca Roškarija proti premestitvi davčnega referata iz Ljutomera v Radgono.

JUGOSLOVANI PRI PRORAČUNSKEM GLASOVANJU.

Dunaj, 26. julija 1918.

Jugoslovanski klub je bil razen petih obolelih članov pri današnjem glasovanju o proračunu polnoštevilno zastopan. Dr. Šusteršič ni bil navzoč in ni glasoval.

Česky svaz.

Dunaj, 26. julija 1918.

Česky svaz je imel včeraj plenarno sejo, v kateri se je med drugim sklenilo, da se bo prihodnja seja Češkega svaza vršila v Brnu.

Tajna seja gosposke zbornice.

Dunaj, 26. julija 1918.

Kakor se poroča, namerava tudi gosposka zbornica razmotrivati dogodke ob Piavi v tajni seji.

INTERPELACIJE JUGOSLOVANSKEGA KLUBA.

Dunaj, 25. julija 1918.

Danes je izšel v tisku stenografični zapisnik krve seje poslanske zbornice v poletnem zasedanju (dne 16. julija). Iz nje razvidimo, da je bilo v tej seji vloženi 136 interpelacij, med njimi 36 po poslancih Jugoslovanskega kluba. Nanašajo se na politična preganjanja, na ravnanje z vojaštvom, na poslovanje cenzure, razmere v municijski tvornici v Wöllersdorfu, dogodke pri porotnih razpravah v Mariboru, oškodovanje rezervnih častnikov pri vožnji po železnici nasproti aktivnim častnikom, delovanje nemške armade na itajjanskem bojišču itd. Vlada, ki ji je na tem ležeče, da se v državi ne gode nerednosti, mora biti prav posebno hvaležna Jugoslovanskemu klubu, ker ji ta najprijedneje kaže polja dela, kjer je potreba metle. Po številu članov (30) tvori Jugoslov. klub dobro petnajstino vseh poslancev (466), po številu interpelacij pa bi morali dostikrat sklepati, da je to najmočnejša skupina v zbornici. V poslanski zbornici je namreč nezasedenih sedaj — po smrti Dobernigovi — baš 50 mandatov, med njimi trije slovenski (dr. Gregorinov, Povšetov in dr. Krekov).

Zakon o delu otrok.

Dunaj, 25. julija 1918.

Danes je prišel po končani tajni seji v zbornici na glasovanje zakon o delu otrok, nad katerim bo pač ogromna večina prebivalstva zmajala z glavo in se naša zbornica ne bo posebno izkazala z njim. Zakon namreč določa, da otrokom do 10. leta ni dovoljeno nika-ko pridobitno delo, n. pr. na polju, na paši, kot raznašalcem listov itd. Od 10. do 14. leta jim je dovoljeno delati po 6 ur na dan, ako je dotični dan prost šolskega pouka.

Zakon so povzročili socialni demokrati, ki so opazovali, da po mestih mnogo otrok gre že okoli 10. leta za služkom, tako da ne ostane nič časa za šolo in da se tudi telesno ne razvijejo vsled prenepora. Enako delajo otroci v velikem številu po veleposestvih ob času sezonskih del. Zakon so raztegnili tudi na kmetske otroke in dokazali s tem, da ne poznajo ne kmetskega življenja, ne otroške duše in ne pravil vzgoje. Zdrav in nadarjen otrok na kmetih kmalu zažuti potrebo, nasloniti se na družbo odrastlih. Po naših hribih, kjer je stik med posameznimi hišami ob delavnikih enak ničli, se še posebno dolgočasijo otroci. S kakim ponosom poskušajo malo dekletce materi pomagati, kako jo veseli zavest, da je pri hiši še kaj drugega kot za napotje, da je tudi ona aktiven ud družine! Mladega fantka zanima vse, želi biti v družbi odrastlih, da od njih kaj novega sliši. Najlaže pa si pridobi vstop v njihovo družbo, če opravlja dela, ki so njegovim močem primerna. Otrok torej ne bo smel ne sadja pobirati, ne ovac pasti, ne pobirati krompirja na njivi. Stvar je tako brezmiselna — ne moremo drugače reči — da jo res more predlagati le kdo, ki ne pozna nič razmer na kmetih. Dostikrat odvrne otrok pri delu prav toliko kot odrastli, zlasti je v poletnih mesecih, ko je dela čez glavo. Ali mislite, da bo otrok boljši, če se bo takrat le potepal okrog? Mari utegne kdo na kmetih paziti na otroke? Otrok, ki ga ne veseli delo že v mladih letih, bo težko kdaj poraben delavec. Umetnost staršev obstoji nasprotno v tem, da otroka privadijo pri malih, lahkih opravilih, zanimati se za delo in pridobiti si čut, da je dolžan, pomagati pri boju za vsakdanji kruh. Seveda so tu gotove meje, ki jih ni prestopati. A te meje pokaže staršem najbolje ljubezen do otrok. Kjer pa te ni, kjer je v starših le teženje, otroke izrabljati, pa tudi ta zakon ne bo pomagal. Otrok takih staršev bo revež, dokler si ne bo znal sam služiti kruh. Kdor pozna, kako malo se navadno otrok nauči v ljudski šoli, ko enkrat zna brati in pisati, ve, da ima po šoli in pred šolo časa dovolj za delo.

Te in podobne stvari je razlagal poslanec Hladnik tovarišem že v odseku in je tudi dosegel, da so se nekatere določbe izpremenile. V plenum zbornice so predlog vrinili tako, da ni stal nič na zjutraj objavljenem dnevnem redu in da ga protigovorniki niso utegnili organizirati za debato in glasovanje. Praktičnih posledic bo ta zakon imel pač prav malo; ljudje ga deloma niti poznali ne bodo, deloma se ne bodo zanj brigali. Čez leta ga bomo našli samo še v vojnem muzeju med množico tistih predpisov, proti katerim je moral vsakdo grešiti, če ni hotel lepo po postavi — umreti.

Te in podobne stvari je razlagal poslanec Hladnik tovarišem že v odseku in je tudi dosegel, da so se nekatere določbe izpremenile. V plenum zbornice so predlog vrinili tako, da ni stal nič na zjutraj objavljenem dnevnem redu in da ga protigovorniki niso utegnili organizirati za debato in glasovanje. Praktičnih posledic bo ta zakon imel pač prav malo; ljudje ga deloma niti poznali ne bodo, deloma se ne bodo zanj brigali. Čez leta ga bomo našli samo še v vojnem muzeju med množico tistih predpisov, proti katerim je moral vsakdo grešiti, če ni hotel lepo po postavi — umreti.

O deputaciji idrijskega delavstva na Dunaju.

smo dobili sledeče opročilo: Predsednik idrijske skupine Jugoslov. strok. zveze tov. Peter Rupnik je s poslancem Gostinčarjem in zastopnikom soc.-dem. delavstva J. D. S. iz Idrije z g. Kristanom obrazložil stališče idrijskega delavstva ministru za javna dela Homannu in poljedelskemu ministru Sylva-Tarouci. Obljubljeni je 30 % povišanje draginjske doklade, tako, da bo znašala sedaj 85 %. Tudi glede aprovizacije je minister obljubil, da bo zastavil ves vpliv, da bo delavstvo kolkfor le mogoče preskrbljeno. Delavski zastopniki so ministrom razložili tudi vse druge zahteve in potrebe delavstva, tako: zahtevali so službeno napredovanje strogo po službenih letih, odpravo I. sheme plačilnih kategorij. Zahtevali so, da morajo delavci postati po enoletni službi definitivni in da morajo dobiti vsako leto 14 dni dopusta. Pritožili so se, da po končanem štrajku razmere niso postale milejše, ampak da se je proti delavstvu nastopalo z najbrezobzirnejšimi sredstvi. Posl. Gostinčar je pri poljedelskem ministru interveniral glede plač gozdnih delavcev, g. Kristan glede njih aprovizacije. Tudi glede preskrbe z lesom so obrazložili

zahteve idrijskega delavstva in ministra sta obljubila, da bosta vse želje po možnosti upoštevala. Splošno so dobili delavski zastopniki utis, da bi se gg. Billek, Pohl in drugi, ki so v Idriji vodili obravnave z delavstvom, od gg. ministrstvom zelo veliko naučili, kako se običuje z delavci, kako se tudi v njih priznava človeka in ne samo slabejše vrste stroj.

Iz Istre.

Reka, 22. julija.

V političnih krogih v Istri (a tudi na Hrvaškem) je zbudilo pozornost, ker so nekateri Hrvati vzhodne Istre delali s Hrvatimi v hrvaškem Primorju na to, da se ustanovi skupna narodna organizacija. V tem smislu se je vršil zadnji zaupni sestanek na Sušaku, kjer so sprejeli resolucijo podobno oni iz Dalmacije. Z ene strani smatrajo to za vesel pojav pa pravijo naj nas ne ovirajo nobene dualistične meje monarhije. Naši interesi so skupni; kdor je pripravljen za delo, za žilavo in hitro delo, naj se pridruži ustanovitvi narodne organizacije. Naša kopališča in zdravilišča na eni in drugi strani Kvarnera morajo skupno delovati v političnem in gospodarskem življenju. Mažarski kapital prodira počasi tudi na istrsko stran Kvarnera. — »Politično društvo za Hrvate in Slovence« ne pokaže v zadnjem času nobenih znamenj življenja ne kot društvo ne potom posameznikov; najboljšie delovne sile tega društva so zadržane vsled nekkih posebnih služb, drugi so se zopet preselili iz Istre, žive v tujih krajih in malokdaj prihajajo v našo sredo. Zato je — pravijo — bila izredno potrebna koncentracija delovnih sil na Kvarneru. Bodimo nagli, delovni izloki kot Čehi.

Z druge strani presojava stvar sledeče: Fatalno je, da se ravno z delom za koncentracijo narodnih delavcev morda tudi nehoče cepijo delovne sile. Na sestanku v Zagrebu so o tem govorili in sklenili, naj se koncentrirajo obstoječe stranke in kulturne skupine, na noben način naj se pa ne ustanovlja kake nove organizacije. Na istem sestanku se je pozvalo istrsko »Politično društvo«, da naj kot političen predstavitelj Istre izvoli iz svoje srede člane za vrhovni narodni svet. Vsako delo, ki ni v skladu s tem sklepom zaupnega narodnega predstavništva v Zagrebu, je težka kršitev discipline. S stotinami sklepov, odborov, pododborov, organizacij ne bomo nikoli prišli z naše mrtve točke. V skladu s časom in okoliščinami, v katerih živimo, moramo delati vztrajno, trezno in oprezno. Teh načel se morajo držati v prvi vrsti tisti, ki so aktivno angažirani v istrskem »Političnem društvu«. Istra spada še vedno ožjemu vojnemu ozemlju, delovanje društve, posebno političnih, je prepovedano, zato naj se od »Političnega društva« ne zahtevajo nemožnosti. Končno naj se nikoli ne pozabi, da ima Istra kot most med hrvaškimi in slovenskim plemenom posebno misijo v jugoslovanskem gibanju. Ona je že davno v dobi miru izvajala praktično in realno edinstvo med Slovenci in Hrvati. V tem delu naj tudi sedaj prednači — tem bolj, ker ima v svojem okrilju Slovence in Hrvate ter je tudi državni ustroj ne more v tem oziru ovirati.

Povedal sem mišljenje ene in druge strani, da javnost sama presodi to taktično vprašanje. Poudarjam posebno to, da ni v tem nobenih načelnih nasprotij. Na eni in drugi strani so pristaši enega in drugega svetovnega nazora. Da pa ne bi zaradi tega trpela splošna narodna jugoslovanska akcija, je potrebno, da povedo glede tega svoje mišljenje in da odločijo tisti, ki so poklicani za to, katere bo vsa Istra rada poslušala. To so poslanci dr. Laginja, prof. Spinčić in župnik Grašič. Njihove besede potrebujemo v tem — dovolite izraz — sporu, da se pravočasno odstranijo nepotrebna osebna nasprotstva, ki izhajajo navadno iz sporov taktičnega značaja, a morejo splošni narodni akciji le škodovati. —s—

Tržaško pismo.

Z novim šolskim letom se otvori v šentvidskem okraju, kjer je posebno mnogo slovenskih železničarjev, nova slovenska ljudska šola. Pred letom je padla beseda, naj se v tem delu mesta ustanovi slovenska šola in v tem kratkem času je zbrala požrtvovalnost tržaških Slovencev toliko denarja, da se prihodnjo jesen, kot omenjeno, že otvori prvi razred. — Največja skrb tržaških Slovencev mora biti prepričati raznarodovanje naše dece. Ta se pa potuje v italijanskih šolah. Zato je za nas šolsko vprašanje najvažnejše narodno-politično vprašanje. Res je, da se poitalijančevanje ne vrši več v tako obilni meri kakor še pred nedavnim časom; za sluga je to zasebnih slovenskih šol, a vendar ponehalo še ni in razne italijanske ljudske šole, posebno one ob mestni periferiji kakor v ulici Kandier, Donadoni, na Bel-

vederu in drugod nam požro še vedno letno mnogo naših otrok. Mi sicer zahtevamo od mesia in od vlade, da nam dajo potrebnih šol, a dosedaj brez uspeha. Dokler pa teh šol od oblasti ne dosežemo, ne smemo čakati, ampak si moramo sami pomagati. Nujno potrebno je, da se otvorijo nemudoma vsaj v teh okrajih (Skorkola, Kolonja, Rocol) slovenske ljudske šole. Otroški vrčci sicer nekoliko pomagajo, ampak to je premalo. Pri prihodnjih splošnih mirovniških pogajanjih bo igralo tržaško vprašanje zelo važno vlogo. Trst pa mora pripasti naši bodoči jugoslovanski državi. To pripadnost pa dokazuje med drugim tudi narodnost in mišljenje prebivalstva. In kdo ne vidi, koliko lahko stori v tem oziru šola? Komaj so zasedli Italijani naše goriske kraje, so takoj v popolnoma slovenskih vaseh ustanovili laške šole, da bi tako poitalijančili naše kraje in s tem dokazali pripadnost Goriske k skupni laški državi. Nam pa se ne gre za poslovenjenje, ampak samo za ohranitev naše krvi in za preprečitev nadaljnjega raznarodovanja. Vseled tega ni tržaško šolsko vprašanje le lokalnega pomena, ampak je v skupnem interesu, da se Slovenci za to stvar zanimajo in nas podpirajo.

Res fluminenses.

(Pismo »Slovenčevga« poročevalca.)

Reka, 25. julija 1918.

Kdor je tako srečen, da dobi po dolgem čakaniu potrebno potno dovoljenje za Reko in se srečno pripelje semkaj, opazi na prvi pogled, da je zunanji značaj mestnega življenja približno tak, kakrščen je bil pred vojsko. Tujec, ki pride z poznim večernim vlakom iz Avstrije, se naravnost čudi živahnemu življenju na cesti in v kavarnah. Dočim je n. pr. v Ljubljani v mraku skoraj vse zapuščeno, je tu vse oživljeno do pozne nočne ure. Koncert pri koncertu, kinematografi, malo varietegledališče in redne večerne predstave v gledališču »Fenice«, kjer gostuje tržaška gledališka družba »Dangeli«, ki je sicer sestavljena iz diletantov, vendar so njene predstave umetniške, katere posečejo v polnem številu ne samo Italijani, ampak tudi Hrvati in Slovenci. In vendar je Reka v ožjem vojnem ozemlju!

Mažarska vlada sporazumno z mažarofilskim mestnim zastopom skrbi, da prebivalstvo ne opazi preveč jasnih mažarskih intencij, ki se pod krinko prostosti na podlagi »lojalnega in patriotskega« obnašanja reških Italijanov vedno bolj vrtajo v javnem in zasebnem življenju. Mažari in njihovi uradni laški pristaši, predvsem seveda municij, nečejo priznati velikega števila Hrvatov, ki so v njihovih očeh le tujci. Kvečjemu govorijo o hrvatskem, pa tudi jugoslovanskem vprašanju, o preteči nevarnosti »jugoslovanske propagande«, ki se jim zdi posebno nevarna. Kar je pri nas naravno in logično, to je pri njih prisiljeno in nezmišljeno. Zato se prav nič ne čudimo, če so zaprosili tudi vojaško oblast, naj strogo zasleduje potom svojih političnih poročevalcev vsako gibanje reških Hrvatov. Najnedolžnejši ljudje so na indeksu in njihova korespondenca silno nevarna za obstoj mažarske države! Marsikdo se pritožuje, da rabijo njegova pisma po cele tedne, predno pridejo do naslovljenca. Vojaška in policijska oblast omejujeta osebno svobodo tudi v zasebnem življenju.

Vkljub temu pa naša stvar dobro napreduje. Medtem ko skušajo lokalni mažarofilski laški lističi tudi med vojsko netiti narodno sovraštvo, so naši denarni zavodi na smotrenem delu. V delu je moč in ta moč je kakor ogledalo notranje vrednosti jugoslovanske ideje, ki se uresničuje pred našimi očmi v vedno večjo bojazen sovražnikov naše narodne države. Teorija in praksa jugoslovanske deklaracije ste v najlepšem skladu med reškimi in primorskimi Hrvati.

Eno najbolj žalostnih dejstev kot posledica vojske je persekucija avstrijskih državljanov s strani mažarske državne policije. Koliko potov, truda in skrbi so imeli naši ljudje, predno so dosegli pravico do mestne aprovizacije! Begunci še danes ne dobivajo nobene podpore! In koliko jih je izgnala policija! Ta persekucija pa se posebno praktičira ob avstrijski meji na kolodvoru in pri parnikih, ki odhajajo v Istro. Niti vojaštvo ne sme več vzeti s seboj potrebnega živežal! Obmejna kontrola je strožja nego je bila med Avstrijo in Italijo tik pred avstrijsko-laško vojsko. Uboge matere iz Istre in Kvarnerskih otokov si preskrbijo na težaven in nevaren način z najdražjim denarjem kako malenkost za svojo gladno deco, pa pride policaj, jim konfiscira vse in jih vleče na policijo, kjer morajo plačati še globo! Na kolodvoru pred odhodom vlaka v Avstrijo je vse polno policajev, uniformiranih, civilnih in ženskih, ki preiskujejo prtljago, da ne bi kdo odnesel kosček kruha v »inozemstvo«. Avstrija že davno ni za Mažare niti zavezniška in še manj pa skupna država. V praksi gotovo ne! Neznosne so te razmere. Take reči se godijo

v času, ko se jugoslovanski vojaki borijo tudi za obstoj mažarske države.

Glede živeža je mesto razmeroma dobro preskrbljeno. Mestna aprovizacija je sicer pomanjkljiva, vendar se dobi vsaj nekaj za par dni! Na mesec par kg koruzne moke, četrť kg bele, tričetrť kg sladkorja, en četrť kg testenin, 20 dkg slanina ali kaj podobnega, en zavitek kavinega surogata, to je vse, s čimer naj se živi ena oseba ves mesec! Ljudstvo si mora torej drugod poiskati živeža. Kdor ima dovolj denarja na razpolago, lahko kupi, kolikor hoče sladkorja, moke, testenin in celo kave, seveda po groznih cenah. Tako stane kilogram sladkorja 15—20 K, koruzna moka ravnotako itd. Seveda le skrivaj! Ubogi sloji pa trpijo pomanjkanje in umirajo gladi. Z ribami pa je velik križ, zlasti odkar so uvedli karte, ki se niso obnesle.

Ni čudno, da se množijo dan za dnevom najoriginalnejše in prebrisane tatvine. Med tatovi je največ dezertarjev in preoblečenih vojnih ujetnikov katere podpirajo »lojalni in patriotski« reški Lahil! Neki laški vojni ujetnik, ki je preživel več mesecev v raznih laških družinah, se je sprl radi nekega dekleta, se maščeval in naznanil oblasti vse tiste, ki so mu dajali potuho, živež in prenočišče. V afero je bilo zapletenih tudi nekaj odličnih meščanov in moral bi se vršiti proces z obtožbo proti oboroženi sili. Naenkrat pa je cela afera zaspala in sicer na ljubo »mažarofilskim« Lahom, ki bi bili na ta način kompromitirani do kosti! Podobne reči so na Mažarskem na dnevnem redu.

Slovensko časopisje je precej razširjeno. Slovenci iz mesta in iz Istre pridno čitajo naše časopise. Priprosti ljudje z zanimanjem sledijo razvitku naše ideje. Tudi »Novice« prihajajo na Reko, toda njihovi prodajalci pridno režejo »Novične« glave in jih pošiljajo brez telesa nazaj, odkoder so prišle! Zgodilo se je, da je moral ta ali oni trafikant odstraniti napis, da prodaja »Novice«.

Razen »Novic« se je ogasila tudi španska bolezen in zahtevala precej žrtev za svojo »internacionalo«. Vročina je naravnost neznosna in je povzročila že par slučajev solčne bolezni.

Boji z Italijani.

AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.

Italijansko bojišče.

Dunaj, 26. julija. Pri Canovi v Sedmerih občinah se je sovražen sunek ponesečil. Sicer nobenih posebnih dogodkov.

Albansko bojišče.

Med Cucijem in morjem smo na več mestih dospeli do Semenija. Naše napredovanje izziva močne sovražne protisunke. Načelnik generalnega štaba.

Smrt laškega letalca.

Chiasso, 26. julija. V zračnem boju v Albaniji je padel odlični italijanski letalec stotnik Sabonih.

Bitka na Francoskem.

NEMSKO URADNO POROČILO.

Bojna skupina kraljeviča Ruperta.

Berlin, 26. julija. Veliki glavni stan: Južno od Alberta smo odbili delen napad sovražnika in smo, pritiskaje nato za njim, ujeli ujetnikov. Uspešni sunki naših poizvedovalnih oddelkov na mnogih mestih fronte.

Bojna skupina nemškega cesarjeviča.

Na bojišču med Aisno in Marno smo odbili silne delne napade sovražnika deloma pred našim bojnim ozemljem, deloma v njem. Na obeh straneh Ourcq so trajali boji do večera. Tu smo severno od Oulchy le Chateau-a vrgli sovražnika iz njegovih sprednjih črt. Vzhodno od tega kraja in južno od Ourcq smo sovražne napade s protisunkom odbili.

Tudi zahodno od Vincellesa (ob Marini) smo sovražnika v gozdu Ris po silnih bojih pred našimi črtami odbili.

Jugozahodno od Reimsa smo očistili gozdno pokrajino zahodno od Vrignya in smo odbili silne protinapade belih in črnih Francozov.

V Champagni je sovražnik zgodaj zjutraj napadel med dolino Siuppe in Souainom. Odbili smo ga s protisunkom.

V zračnih bojih je zgubil sovražnik včeraj 28 letal in 1 pritrjen balon. Poročnik vitez pl. Richthofen je prabilil svojo 30., lovka skupina Richthofen s tem svojo 500. zračno zmago. Poročnik Loewenhardt je sestrelil svojega 34., poročnik Billik svojega 27., poročnik Bolle svojega 26. in podnarodnik Cohn svojega 25. nasprotnika. pl. Ludendorff.

Nemška fronta se ne skrajša.

Dunaj, 26. julija. Tukajšnji politični krogi so prejeli iz Berlina vest, da ni v

nobeni zvezi z nameni najvišjega vojnega vodstva od tamošnjih vojaških kritikov razpravljano vprašanje o skrajšanju nemške fronte na francoskem bojišču med Soissonsom in Reimsem.

Položaj v Rusiji.

Razpust Rdeče garde.

Moskva, 26. julija. Na temelju poročila Trockega je sklenil generalni komite ljudskih komisarjev popolno razpustitev Rdeče garde in ustanovitev redne vojske.

Pogovor z generalom Kornilovom.

Amsterdam, 26. jul. General Kornilov, vodja ruskih protirevolucijskih čet, je izjavil v nekem pogovoru: Rusko vprašanje je vojaško vprašanje. Mi hočemo v Rusiji ustavno monarhijo in sicer naj vladarja izvoli ruska konstituenta. Carja, ki bi ga nam dala Nemčija, ne bomo priznali. Ker se hočemo trdno držati sporazuma, sem sklenil, se pridružiti Čeho-Slovakom.

Ententa v Sibiriji.

London, 26. julija. Reuter je prejel uradno vest, da je sprejela Japonska predlog Združenih držav, po katerem naj podpira češko-slovaško armado v Sibiriji.

Pariz, 26. julija. »Petit Parisien« poroča, da doslej še niso prejeli v Parizu nobenega sporočila o namelih Japonske glede intervencije v Sibiriji; pričakujejo ga v začetku prihodnjega tedna.

Stockholm, 26. julija. Iz Kijeva poročajo, da se je ententa med nastopa v vzhodni Sibiriji sporazumela. Združene države nameravajo prevzeti vodstvo zunanje in notranje politike, Japonska pa vojaško vodstvo.

Politične novice.

+ Krajevni odbor S. L. S. se je ustanovil v Dolu pod Ljubljano.

+ **Železnica Brežice-Novo mesto.** Deležni za prepotrebno železnico Brežice-Novo mesto že dolgo počivajo. Priprave so bile že v teku, a železniško ministrstvo je od deželnega odbora kranjskega zastoj pričakovalo odgovora. Ko je podrezalo deželni odbor, je ministrstvo dobilo odgovor, da se deželni odbor ne more izjaviti, ker predloge še ni preštudiral. Deželni odbor sedaj študira, kako bi občanom vrat zavil in kako bi rešil g. deželnega glavarja, važna gospodarska vprašanja pa počivajo.

+ **Občinski odbor občine Tržišče** jemlje okrožnico vis. deželnega odbora z dne 21. junija 1918, št. 7078, in njej priloženo resolucijo od dne 19. junija t. l. na znanje. Sklene soglasno sledečo izjavo: Prebivalci naše občine so in ostanejo do zadnjega občana, brez poziva deželnega odbora, zvesti cesarju in državi. Čutimo se užaljene, ker dvomi deželni odbor o naši zvestobi. Trumbiča in njegovih nazorov ne pozna tukaj noben občan, zatorej tudi o njih ničesar sklepati ne moremo. Sveto in zvesto se držimo naše majniške deklaracije za združenje Jugoslovancev pod habsburškim žezlom, kakor smo že sklenili v seji dne 2. decembra 1917.

+ **Občinski odbor v Horjulju** je v svoji seji dne 21. julija 1918 vzel okrožnico deželnega odbora z dne 21. junija 1918, št. 7078, z dne 3. julija 1918, št. 7579, in okrožnico z dne 3. julija 1918, št. 7580, poslano resolucijo deželnega odbora z dne 19. junija 1918 na znanje, ter izjavil, da vztraja na stališču državnopravne deklaracije Jugoslovanskega kluba z dne 30. maja 1917 ter odklonil vsako drugo stališče. Občinski odbor hkrati želi in prosi, da se tudi deželni odbor kot najvišja avtonomna oblast v deželi pridruži majniški deklaraciji.

+ **Trda srca.** Ko je g. deželni glavar odložil častno občanstvo vseh kranjskih občin, smo povedali, da hoče s tem izzvati zaupnice tistih občin, ki se ga boje. Povedali smo, da pričakuje novih imenovanj za častnega občana in da bi rad ta imenovanja objavjal v svojih listih, kar bi dalo njegovemu bankerotnemu imenu doma in v tujini zopet nekaj kredita. Čas je potrdil, kar smo napovedali. List g. deželnega glavarja objavlja pisma »visokorodnemu« in »preblagorodnemu«, v katerih se mu častno občanstvo znova podljuje, kakor je želel. A zgodilo se je tudi, česar nismo napovedali in česar g. deželni glavar ni pričakoval — teh pisem je tako malo, nasprotno pa trdosrčnih občin, ki so vzele odpoved častnega občanstva brez usmiljenja na znanje, toliko, da je g. deželni glavar le nehotično izzval ljudsko sodbo o svojem delu. Sedaj lahko tudi to napovedamo, da se ne bo v prihodnje lotil nobenega podobnega poskusa več.

+ **Deželni odbor nima sreče** s svojimi okrožnicami. Zoper njegovo voljo se je velikanska večina občin znova izjavila za majniško deklaracijo, in celo tisti občinski odbori, kjer gospodarijo zaupniki de-

želnega dvorca, se niso mogli ustaviti javnemu mnenju. Deželni odbor se je moral pritisku ljudske volje vdati. Prvotno je stal na stališču, da naj občinski odbori samopovedo, ali se s poslano Trumbičevo resolucijo strinjajo, ali ne; to je bila grožnja. Ko se je občine niso ustrašile, je moral izjaviti, da so tudi tiste resolucije v »redu«, kjer se občine izjavljajo za deklaracijo. Ni se mu pa zdelo v »redu«, če so občine želele in prosile, naj se tudi deželni odbor izjavi za narodni program. Ta zob deželne odbornike boli in ne vidijo radi, če jih kdo po njem potipa. Štajerskega deželnega odbora, koroškega deželnega odbora, dunajskega mestnega sveta ni nihče prosil, nihče ni želel, naj se izjavi o jugoslovanskem vprašanju in so to vendar storili. Deželni odbor kranjski, ki je v srcu Slovenije, pa odklanja take želje občin, češ, da niso v redu. Prišel bo čas, ko bodo občine napravile red v deželnem odboru.

+ **Konferenca hrvaškega bana o hrvaškem vprašanju.** Budimpešta, 24. julija. Hrvatski ban pl. Mihalovič in podban dr. Krišković sta prišla v Budimpešto. Hrvatski ban je imel dopoldne konferenco s hrvaškimi ministrom dr. Unkelhäuserjem, nato pa z ogrskim ministrskim predsednikom dr. Wekerlejem o hrvaškem vprašanju.

+ **Za nesposobne generale — ječa.** Francoski ministrski svet je sprejel zakonski načrt, ki določa za generale, ki so zakrivil pred sovražnikom težke poraze, ječo od 2 do 5 let.

+ **Kongrua.** Na svojo interpelacijo o izplačilu zvišane kongruje je prejel poslanec dr. Stojan naslednji odgovor: »Naredba naučnega in finančnega ministrstva z dne 19. junija 1918, tičočja se izvršitve novega zakona o kongruji, se je razglasila v drž. zak. št. 228 z dne 25. junija 1918. Ob enem se je naredba naznanila političnim deželnim uradom, katerim so se dali tudi potrebni napotki in interesu pospešene izvršitve.«

+ **Nov kurz v Nemčiji.** Iz Berlina poročajo: V mnogih političnih krogih sklepajo iz prve izjave novega državnega tajnika pl. Hintzeja, da se bo pričel nov kurz. »Internationale Korrespondenz« piše: Gospod pl. Hintze se je izjavil za osvoboditev od Angleške zatiranih narodov Irske, Egipta in Indije. Mogoče je nov politični program, s katerim hoče Hintze otvoriti politično ofenzivo, kar od mnogih strani že dolgo časa zahtevajo, to se pravi, frazama zaveznikov o svobodi in samoodločevalni pravici se naj stopi nasproti s tem, da se jim stavijo pred oči lastni grehi. V par besedah sočutja do Indije in Egipta ne vidimo niti velikega dejanja niti zločina. Vsa drugačna bi bila stvar, če bi Nemčija osvoboditev Egipta in Indije hotela sprejeti v vrsto tistih zahtev, katere smatra kot predpogoje za konec vojske. Proti takemu razširjanju nemškega mirovnega načrta morajo nemški socialni demokratje odločno ugovarjati, in kakor vsak nemški državnik vé, še ni nihče pokazal volje, da bi usod Nemčije vezal na tak načrt osrečevanja narodov.

+ **Ameriški senat in mirovna pogajanja.** Washington, 25. julija. (K. u.) Senat je v svoji zadnji seji razpravljal o najnovejšem mirovnem načrtu Nemčije. Senatorji so ostali pri naziranju, da je uničujoč poraz osrednjih velesil potreben, preden se prične razmotrivati o mirovni pogajanjih.

+ **Združene države - Japonska-Kitajska.** Rotterdam, 26. (K. u.) »Times« poročajo iz Tokia: List »Kokumin« je izvedel, da namerava Terauchi odstopiti, kakor hitro se bo gladko razvila skupna akcija z Združenimi državami. — Pekinski dopisnik lista »Iji« poroča, da je kitajska vlada po temeljitem razmotrivanju o sredstvih za izvedbo intervencije na podlagi kitajsko-japonskega dogovora stopila v stik z vojaškimi oblastmi Mukdena, ki so sedaj v Pekinju »Iji« poroča, da je kitajska vlada po svoje čete prepeljati čez kitajsko ozemlje in da imajo obiski generala Saito in barona Hajasi očitno namen, da se doseže popolno sporazumljenje, preden preidejo k dejstvu.

Dnevne novice.

— Cesar in cesarica na Ogrskem. »Magyar Tudosito« poroča iz Nagy Varada: Cesar in cesarica bosta jeseni obiskala več ogrskih provincijalnih mest, med njimi Nagy Varad. Tam bodo tem povodom priredili veliko slavnost v korist vojnodobredelnih namenov.

— Tržišče. Občinski odbor je soglasno imenoval presv. knezoškofa dr. A. B. Jegliča za častnega občana.

— **Osebnosti.** C. kr. evidenčna geometra II. razreda Karel Kavšek v Ljubljani in Janko Hočevar v Kamniku sta imenovana za c. kr. evidenčna geometra I. razreda v X. činovnem razredu. C. kr. evidenčna geometra Avgustin Sedleckyju je podeljen od c. kr. ministrstva za javna dela stanovski naslov inženir.

— **Velik narodni dar.** Zagrebški kanonik msgr. Štefan Korenić je daroval v narodne namene 100.000 K.

— **Pogorela** je v Novi Gradiški na Hrvatskem Lobetova pivovarna in sicer do tal. Škode je okoli 7 milijonov kron. Skupno s tovarno je pogorela tudi zaloge — 40 železniških voz ječmena.

— **Za provincijala frančiškanske province sv. Cirila in Metoda** je bil izvoljen o. Mihael Troha, dosedanjí provincijal o. Rafael Rodić pa za kustosa.

— **Kap je zadela g. Mihaela Horvata,** župnika s Studenca. Ohrumel mu je leva stran, a se mu je stanje že znatno zboljšalo. Leži v deželni bolnišnici v Ljubljani.

— **Vojaška odlikovanja.** Vojaški zaslužni križ 3. vrste z vojno dekoracijo in z meči je dobil pred sovražnikom padli nadporočnik 36. strel. p. Maks Piber. — Najvišje pohvalno priznanje z meči je dobil poročnik 87. pp. Alojz Germek. — Zlat zaslužni križ na traku hrabrostne svetinje so dobili: črnovoj. sodni praktikant dr. jur. Ivo Česnik, črnovoj. namestnik rač. vodje pri črnovoj. baonu IV./23 Franc Virnik in črnovoj. sodni praktikant dr. jur. Emil Jenko. — Srebrni zaslužni križec na traku hrabrostne svetinje je dobil četovodja 5. strel. p. Alojz Furlan.

— **Vojaška imenovanja.** Za stotnika sta imenovana nadporočnika Rudolf Ukmar, 3. strel. p. in Emil Šešerko, 2. gor. strel. p. — Za nadporočnika sta imenovana poročnika Miroslav Miklavčič, 5. str. p. in Ivan Ravhekar, 26. strel. p. — Za poročnika je imenovan praporščak 2. gor. strel. p. Lucijan Orel.

— **Koncert** v dobrodelni namen priredi v nedeljo, dne 28. julija 1918 slov. kat. izobraževalno društvo v Cirknici ob devetih zvečer v društveni dvorani s sledečim vzporedom: 1. Vinko Vodopivec: a) Naročilo (Gestrin); b) Bele čvetice (Jenko); c) Tone solnce (Gregorčič); d) Svarilo (Gregorčič). Poje ženski zbor s spremljevanjem klavirja. 2. Vinko Vodopivec: a) O večerni uri (Jenko); b) Ptčica (Kette); c) Na poljani (Aleksandrov); d) Jaz bi rad rudečih rož (Lovrenčič). Poje moški tercet. 3. Vinko Vodopivec: a) Dekle in ptica (Krilan); b) Po slovesu (Jenko); c) Po bitvi (Gregorčič). Poje ženski zbor s spremljevanjem klavirja. 4. Vinko Vodopivec: a) Pogled v nedolžno oko (Gregorčič); b) Slovenka sem (Vida); c) Naša zvezda (Gregorčič); d) Biser (Gregorčič). Poje ženski zbor s spremljevanjem klavirja.

— **Strašna toča** je padala v nedeljo, dne 21. julija, tudi po Polhovem gradu. Napravila je na polju in na sadnem drevju velikansko škodo. Pogled na polje je žalosten. Ljudje so se veselili žetve, ker je žito lepo kazalo, sedaj so mesto žanjic morali priti kosci.

— **Cesarja in kralja Karla vojnopomožni zaklad.** (Dunaj IX., Berggasse 22.) Namen tega zaklada je, hipno pomagati revnim invalidom, ki so zmožni in voljni lotiti se kakega dela in si ustvariti novo življenje. Dajale se bodo enkratne podpore, največ do 1000 K, in invalidi, ki so tega vredni, potrebni in tudi zmožni, da to podporo prav porabijo, se imajo s posebno prošnjo obrniti na ta zaklad, čigar naslov je zgoraj razviden. Podpore so lahko najrazličnejše vrste, n. pr. obrtno orodje, neobhodno potrebna obleka, gotovo stanovanje, potreben voz, vprežna žival, kos polja, kak stroj, oprava, plačanje kake kavcije i. t. d. Prošnja mora imeti naslednje podatke: 1. Krstno in rodbinsko ime, šaržo, vojaško krdelo, vojna odlikovanja. 2. Rojstno leto, stan (samec, oženjen, vdovec, ločen), število, starost in spol otrok, če in kako so otroci preskrbljeni. 3. Rojstni kraj in domovinsko občino, sedanje bivališče (natančen naslov). 4. Sedanjí poklic, potem če, kdaj in kje je bil invalid še po prvem zdravljenju dodatno zdravljen in v invalidski šoli; prejšnji poklic (pred uvoženjem). 5. Stopnja pridobitne nezmožnosti (v odstotkih), način pohabljenosti oziroma bolezni, letna invalidščina (s priložidami). 6. Vojaška evidenčna oblast in številka plačilnega naloga, oziroma navedba, kdaj se je izvršila superarbitracija. 7. Uboštvo prosilčevu, premoženjske razmere staršev ali drugih svojcev in ali ga kaj podpirajo. 8. Način, kako si misli novo življenje ali trajno možnost za zaslužek ustvariti, in višina zneska, ki je za to neobdobje potreben. 9. Navedba podpor, ki jih je že dobil. Prošnje je vlagati pri deželni komisiji za skrbstvo vračajočim se bojevnikom (pri c. kr. deželni vladi), pa tudi pri magistratu, kjer se je oglašiti v pisarni komisarja dr. Vrančiča radi izpolnitve posebne vprašalne pole. Tudi naravnost na Dunaj (IX., Berggasse št. 22) se more vlagati prošnje. Najbolje je, če vloži prosilec, ki je v Ljubljani, prošnjo pri magistratu in prinese v ta namen vse dokaze za posamezna vprašanja seboj, ker mora biti vse dokazano.

— **Odvetniška zbornica kranjska** je imela zadnji četrtak popoldne svoj redni občni zbor. Predsednik g. dr. Majaron je otvoril zborovanje in se s toplimi besedami

sponinjal pred kratkim umrlega zborničnega člana g. dr. Fr. Pavletiča, ki je užival splošno spoštovanje. Nato je podal odbor poročila za preteklo upravno leto o poslovanju svojem in disciplinarnega sveta, o računih zbornice in podporne zaloge. Iz statistike je posneti, da je zbornica koncem majnika štela 57 odvetnikov, izmed njih 16 v vojaški službi, in 59 kandidatov, katerih se 36 nahaja v vojaški službi oziroma ujetništvu. Brezplačnih zastopstev pri sodnih dvorih so opravili odvetniki 68 in sicer 26 v kazenskih, 32 pa v civilnopравниh slučajih; poleg tega so odvetniki zastopali brezplačno mnogo vpklicanih in njih svojcev, zlasti zaradi državnega prispevka za preživljanje. Vsa odborova poročila je vzel občni zbor na znanje ter sklenil, da se iz blagajniškega preostanka dodeli 500 K podporni zalogi in da se zbornični prispevek za leto 1917 določi, kakor doslej z zneskom 20 kron. — Pri dopolnilnih volitvah so bili vnovič izvoljeni in sicer v odbor gg. dr. Pirc in dr. Tekavčič kot člana, g. dr. Ravnihar kot namestnik, v disciplinarni svet pa gg. dr. Tavčar in dr. Tomišek kot člana, gg. dr. Žirovnik in dr. Kraut kot namestnika. — Na podlagi posebnega poročila g. dr. Pirca in po daljšem razgovoru se je sklenil avtonomni tarif, katerega se bodo odvetniki držali pri računanju zastopniških stroškov za sodne razprave napram strankam in sodiščem. Sklenila se je tudi resolucija, delati na to, da se lansko leto od ministrstva izdani tarif za kurencije zviša čim preje in sicer primerno izredno narasli občni draginji. Z ozirom na petico Društva zasebnih uradnikov in uradnic je občni zbor sklenil z večino glasov, da se priporoča ljubljanskim zborničnim članom, uvesti za čas sodnih počitnic nepretrgano uradovanje do 2. ure popoldne. — Konečno se je naročilo odboru, naj ustanovi poseben stanovski aprvizacijski odsek.

— **Prešič z dvema glavama in dvema nogama.** Iz Freudenthala poročajo, da je skotila v svinjaku tamošnje poljedelske srednje šole svinja prešička, ki ima na sredi telesa dve nogi na srednji in zadnji strani pa po eno glavo. Žival je živela le par ur.

— **Avstrijske otroke pošljejo na Ogrsko.** Na inicijativo cesarja Karla odpošljejo veliko število avstrijskih otrok na Ogrsko, za kar se posebno trudita generalni major pl. Landwehr in baron pl. Husarek. Dne 25. julija jutraj je odšel prvi vlak z 626 otroci v Bajo, uro pozneje so odpeljali z Dunaja 860 otrok iz severne Češke s parnikom v Zemun. V prihodnjih 14 dneh bo na razpolago tej dobrodelni akciji veliko posebnih vlakov in parnikov, tako da mislijo v teh dneh prepeljati na Ogrsko 80.000 otrok. Teža bodo deležne vse kronovine. — Mi smo v tem oziru že sami veliko preskrbeli, ker bi bil, če bi na to čakali, naš jug že en sam velik grob nedolžnih otročičev.

— **Ujetnike, vrnivše se iz Rusije,** prosimo, da sporoče, če jim je kaj znanega o Aležiju Sajè, 17. pp., 9. stot., ki je zadnjičkrat pisal 28. septembra 1914. Morebitna sporočila naj se blagovolijo poslati njegovi materi Ivani Sajè, Glince pri Ljubljani, št. 116.

— **Umorjeni carji.** Od sedmih carjev vlad. rodbine Romanovič - Holstein - Gotorp so bili umorjeni štirje. Prvi je bil umorjen Peter III. Feodorovič, vnuk Petra Velikega. Vladal je le nekaj mesecev. Umoriti ga je dala njegova lasna žena Katarina, ki je zasedla za njim ruski prestol. Njegov sin Pavel I. je bil tudi umorjen. Zaroto sta vodila grof Pahlen in general Bennigsen, ki je Pavla I. 23. marca 1801 zadavil. V Petrogradu so ubili nihilisti 13. marca 1884 carja Aleksandra II. z bombo. Njegov sin Aleksander III. je sicer umrl vsled bolezni na ledicah, a bolezen je dobil pri železniški nesreči leta 1888. Nikolaja II. so, kakor se poroča te dni, ustrelili v Jekaterinoslavu socialni revolucionarji.

— **Budimpeštanska domobranska godba brez glasbil.** Iz Monakova poročajo: Kakor je znano, je gostovala pred kratkim v Monakovu in drugih mestih Bavarske budimpeštanska domobranska godba. Sedaj se izve, da je zginil brez sledu na povratku v Avstrijo cel železniški voz z glasbili, med katerimi se je nahajala tudi dragocena harfa, vredna 36.000 K. Dolej železniškega vozu kljub skrbnemu iskanju še niso našli.

Ljubljanske novice.

lj Iz seje c. kr. mestnega šolskega sveta. O redni seji c. kr. mestnega šolskega sveta, ki se je vršila v torek, dne 16. julija, smo prejeli nastopno poročilo: Predsednik proglasi sklepčnost in otvori sejo. Poročilo o važnejših kurencijah in o načinu, kako so bile rešene, vzame se na znanje. Odbor se brez ugovora zapisnik o zadnji redni seji z dne 28. maja 1918. Na znanje se vzemo in odobre se poročila o nadzorovanju zasebne deklishe osemrazrednice ljubljanskega šolskega kuratorija, notranje tri-razredne meščanske šole uršulinske, zasebne deške in deklishe trirazrednice in

pa deške štirirazrednice nemškega šolskega društva — vse za šolsko leto 1917/18 in vse z dostavkom, da se imajo predložiti c. kr. deželnemu šolskemu svetu. — Stavijo se terno-predlogi za razpisane službe: stalne učiteljice na mestni slovenski deklishe osemrazrednici, stalnega učitelja na I. mestni deški ljudski šoli in voditeljice extra statum na dnevnem zavetišču IV. mestne deške ljudske šole. — Pavlu Kunauerju, stalnemu čitelju na šišenski deški osemrazrednici, pripozna se I. petletnica. Sklene se več prošnji za dovolitev, oziroma za podaljšanje večjih dopustov priporočilno predložiti c. kr. dež. šolskemu svetu v ugodno rešitev. C. kr. deželni šolski svet je naprositi, naj na pristojnem mestu posreduje, da bi se naredbenim potom primerno zvišale sedanjim razmeram neprimerne izpraševalne takse pri zasebnih izpitih. Potem ko se pojasni še nekaj vprašanj internega značaja pedagoške in administrativne vsebine, zaključí predsednik, ker se nihče več ne oglasi za besedo, sejo.

lj Poročil se je danes g. Anton Kovačič, c. kr. profesor, z gđno. Franjo Peterlinovo.

lj Umrli so v Ljubljani: Terezija Komač, kočarjeva žena, 45 let. — Helena Ilnikar, mestna uboga, 75 let. — Josip Prosen, posestnik, 78 let. — Josip Škrabelj, monterjev sin, 7 let. — Vincenc Kavčič, rejenc, 7 tednov. — Fran Terček, posestnik, 75 let. — Ivana Naglič, žena stolarskega pomočnika, 30 let. — Karel Jaklič, delavec, 41 let. — Lavoslav Cvetnič, poštni kontrolor v pok., 67 let. — Marija Žitnik, posestnikova žena, 62 let.

lj Patronaža sv. Filipa Nerija. Varovanke, ki so pustile svoje ročno delo v patronaži, naj pridejo ponj v nedeljo, dne 28. julija ob 11. uri popoldne, in sicer h gospé Alešovec, Frančevo nabrežje št. 1, I. nadstropje (za vodo).

Štajerske novice.

š Celjsko pevsko društvo naznaja, da otvori z dnem 6. avgusta 1918 pevsko šolo, ki se vrši vsak torek od pol 8. do pol 9. ure zvečer v »mali dvorani« Nar. doma v I. nadstropju. Prijave sprejema odbor Celjskega pevskega društva (predsednik g. Ivan Rebek) pismeno ali pri pevskih vajah vsak torek in petek. Namen te prekristne uredbe je pač vsakomur umljiv: razviti s teoretičnim poukom naravne pevske zaklade posebno pri mlajšem slovenskem rodu in odpomoči dosedanjemu nedostatku na tem polju, da dobi naša narodna in umetna pesem trdna tla in se omogoči stvarna pevska izobrazba. Zato bo tudi pouk razdeljen v dve skupini: »A« za teorijo začetnikom, ki bodo pokazali dober posluš, »B« za starejše pevce, ki se hočejo še temeljiteje izobraziti v petju. Eventuelno šolnino bo določil odbor in bo malenkostna v primeri s pomenom nameravane šole. Zato pozivamo vse prizadete kroge na resno udeležbo, ker je odbor odločen, uvesti strog red, da bo javnost zadovoljna z uspehi. Takoj k prvi vaji naj vsak učenec-začetnik prinese seboj priročen notni zvezek — in dobro pa trdno voljo, da se bo redno udeleževal vsake pevske vaje. — Tudi glede instrumentalne, dramatične in plesne šole bo pozneje podvzelo Celjsko pevsko društvo potrebne korake. Sedanjim in morebitnim novim pevcem in prijateljem društva pa polagoma na srce odborov sklep: — »da se sprejemajo pevske moči le v določenih rokih: od ene koncertne prireditve do druge« — — — »in da se brez ozira na malenkostne zadržke udeležujejo vsake pevske vaje, da bo zbor dovršen.« O sprejemu odločuje odbor. Kakor znano, so pevske vaje za mešan zbor vsak torek in petek od pol 9. do 10. ure, za moški zbor ob petkih od pol 8. do pol 9. ure zvečer v Nar. domu. — Prve dni avgusta priredi Celjsko pevsko društvo koncert v Šoštanju s sodelovanjem čitalnice. Natančnejši spored se objavi kasneje. — Tako pridejo polagoma na vrsto vsi večji kraji lepe Savinjske doline, da povsod oživimo pesem, znanilko veseljših dni. Odbor.

Primorske novice.

p Z Goriškega. V Vašem cenjenem listu od pretekle sobote piše nekdo v »pismu z Goriškega« med drugim sledeče: »V največje začudenje pa mi je, da se mnogi duhovniki še niso vrnili, dočim so se župljani v večjem ali manjšem številu.« Upam, da gospod dopisnik ni imel namena obrekovati, torej ali ni pomislil kaj je zapisal, ali pa ne pozna razmer, drugače bi moral vedeti, da se je velika večina duhovnikov že vrnila. Izostali so le tisti, katerim se ni mogoče vrniti. Kam pa naj se vrnejo? V domači duhovnjiki ni nikjer najskromnejšega stanovanja, kajti vse je porušeno ali zasedeno. Ali naj grejo v

barake? Barake ponujajo tisti, ki barak niso še poskusili, ali pa tak, ki imajo pripraven kotiček v mestu. In tudi če bi bilo stanovanje, kje je oprava? Ni mize, ni stolice, ni postelje, sploh ničesar. V Gorici vidi vsaki dan nakladati vozove pohištva, a če duhovnik prosi nekoliko kosov pohištva oblasti, katere razpolagajo z njim, dobi odgovor: »Nimamo, rabimo zase.« Kako je z živčjem? Na deželi dobiš v gostilni malo slabega vina, drugega nič. Kaj pa aprvizacija? V neki občini so dobili za en mesec štirideset dek koruzne moke na osebo in nič drugega. Vprašam: Ali je mogoče duhovniku se vrniti v takih razmerah? Porečeš: Duhovniki iz goriške okolice bi lahko stanovali v mestu in od tam oskrbovali svoje duhovnije. Poglejmo kaj je s tem? Skromno opravljena soba, če jo sploh dobiš, stane v Gorici najmanj 60 kron na mesec t. j. 2 K na dan, bela kava 1 K 20 v., kosilo 6 K 50 v., večerja 3 K 50 v., skupaj 13 K 20 v. na dan brez kruha in vina. Kje pa dobiš gostilničarja, ki ti bo dajal hrano, če nič ne piješ? Kakšni so pa dohodki duhovnika? Župnik, ki je dovršil 20 let službe, ima na dan: Kongrue 4 K 38 v., za mašo (če mašuje) 3 K, begunske podpore 1 K 19 vin, skupaj 8 K 57 v. Kje naj vzame ostalih 4 K 63 v.? Kje je denar za obleko, obutev in knjige? Odgovoriš: Saj imate novo kongruo! Da, na papirju že od 28. marca t. l., a nakazali jo bodo šele takrat, ko bodo cene živil tako poskočile, da ne bo mogoče z novo kongruo več izhajati. Zares gniljiv je prk zor na koncu omenjenega pisma. »Lahni oče je kopal grob, kropil in molil molitve, mati je nesla k pogrebu.« Razlika je ta, da je tak prizor sedaj nemogoč, izvzemši ako stranka noče do bližnjega duhovnika, kajti knezonadškofijstvo je poskrbelo za vsako duhovnijo, kjer ni še lastnega duhovnika, za namestnika, ekskurendo provizorja. Toliko v pojasnilo cenjenim čitateljem goričmenovanega pisma z Goriškega.

Prosveta.

pr Osješko gledališče. Za prihodnjo sezono je izvoljen za ravnatelja drame v Osjeku M. D. Milovanović, a za ravnatelja opere in operete kapelnik Polić.

Aprovizacija.

a Kislá repa za Moste. Občani Mosti ki imajo rumene izkaznice ubožne akcije, zaznamovane s črko B ali C prejmejo kisló repo v ponedeljek dne 29. t. m. popoldne pri Mühleisnu na Dunajski cesti. Določen je tale red: Od 2. do 3. ure vse stranke z rumenimi izkaznicami B, od 3. do 4. ure strake z rumenimi izkaznicami C št. 1 do 240 od 4. do 5. ure št. 241 do konca. Stranka dobi za vsako osebo 2 kg kisle repe, kilogram stane 80 vin.

a Kislá repa za Vič. Občani Viča, ki imajo rumene izkaznice, zaznamovane s črko B ali C prejmejo kisló repo v ponedeljek dne 29. t. m. popoldne pri Mühleisnu na Dunajski cesti. Določen je tale red: Stranke z rumenimi izkaznicami C št. 1 do 260 od 9. do 10. ure, št. 261 do konca od 10. do 11. ure popoldne. Stranke dobe za vsako osebo 2 kg kisle repe, kilogram stane 80 vin.

Zgubljeno - najdeno.

Zgubil se je v četrtak zvečer nov otroški suknič, sive barve, od Zalokarjeve ulice do Holzapflove ulice. Pošten najditelj se prosi, da ga takoj odda v Zalokarjevi ulici št. 13.

Pogrešan. Albin Somrak, 17. pešpolka, je pisal zadnjič novembra 1917 iz Moskve. Kdor bi kaj vedel o njem, naj blagovolí sporočiti njegovi ženi Ani Somrak, Moste pri Ljubljani št. 14. — Kdor bi kaj vedel o četovodji 17. pešpolka Matiju Valenčiču, ki je bil ranjen ujet 3. septembra 1914 v Lvovu, naj blagovolí sporočiti očetu Ignaciju Valenčiču, Ribnica, pošta št. Peter na Krasu.

DAROVI

Za oslepele slovenske vojake je darovala podružnica Ciril-Metodove družbe v Domžalah 500 kron kot čisti dobiček igre »Divji lovec« dne 14. julija 1918.

Jugoslovanski strokovni zvezi sta poslali Elka in Sonja Kemperle, Hudajuzna, Primorsko, 56 K, Nabrali med vaščani za naše delavstvo.

ZA INVALIDE.

Prejeli smo za vojne invalide znesek 533 K kot dar uradništva deželnega odbora in deželnih zavodov mesto venca na krsto prerano umrlega stud. med. Pavla Zamida, sina nadravnatelja deželnih uradov g. Matije Zamida v Ljubljani. Za ta velikodušni dar izreka podpisani odbor blagim darovateljem svojo najtoplejšo zahvalo. — Slovenski odbor za vojne invalide v Ljubljani.

DAROVI ZA BEGUNCE IZ PRIMORSKE.

Župni urad v št. Ilju pri Mariboru na Štajerskem je poslal posredovalnici za goriške begunce v Ljubljani 250 kron za prodana živila, namenjena beguncem. — Gospod Martin Plut, trgovec v Crnomlju na Dolenjskem je poslal posredovalnici za goriške begunce 50 kron v korist beguncem. Posredovalnica izreka tem potom blagim darovalcem najsrčnejšo zahvalo.

Naročajte „Slovenca“!
Popotnikom in letoviščarjem na Bledu
 naznanjam, da se radi pomanjkanja živil v moji gostilni »pri Zrimcu« ne more več postrezati s hrano.
 Velespoštovanjem
IVAN ZRIMC,
 gostilničar in mesar na Bledu.

GARJE
 srbečico, hraste, lišaje, uniči pri človeku in živini mazilo zoper srbečico. Brez duha in ne maže perilo. 1 lonček za eno osebo 4 K. Po 6 št. 5 K poštne prosto. — Prodaja in razpošilja lekarna Trnkóczy v Ljubljani, zraven rotovža. 1212

Ne zametujte denarja!
Ne kvarite oblek z raznimi vojnimi barvami!
 Nudim Vam edino zajamčeno dobro, trpežno in blagu neskodljivo **barvo za obleke** iz najstarejše in največje tovarne za barve. Na stotine priznanih pisem vsakemu na razpolago.
Razpošiljam samo I. vrste v sledečih barvah: črna, modra, temno zelena, rdeča, temno rdeča, vijoličasta, siva, rujava in rumena. — Da se napravi temno modra, se dá polovico črne, polovico modre.
 Na zahtevo slovensko navodilo. 100 zavojev 50 kron. 500 zavojev po 45 K za 100 zavojev. 1000 zavojev po 40 K za 100 zavojev. Poštne prosto pošilja 2207
Rudolf Čofč
 Vrhnika

Povečane slike
 do naravne velikosti, kakor tudi oljnate portrete na platno: izvršuje umetniško po vsaki fotografiji
Davorin Roušek
 prvi fotografski in povečevalni zavod
 v LJUBLJANI
 KOLODVORSKA ULICA št. 34 a.

Kuharica
 SE SPREJME takoj k večji družini na deželo. — Oglasi upravništvo »SLOVENC« pod št. 2604.

PRODA SE dobro ohranjena mlatilnica
 s tresenjem, za na gepelj. — ALOJZIJ KUNAVER, Dravlje 13, pošta št. Vid nad Ljubljano. 2551

Slovinci, kupite domačo grudo!
PRODA SE uila na Bledu
 s popolno opravo. — Več pov. upravništvo »SLOVENC« pod št. 2605.

Kontorista ali kontoristko
 sprejme takoj v službo strojna tovarna SAMSA & CO. V LJUBLJANI, Metelkova ulica 4. Znanje strojepisja in stenografije pogoj. Prijave sprejme te dnevno od 4. do 5. popoldne. 2595

Trgovina Antona Škota
 NA DUNAJSKI CESTI ostane radi nakupa blaga od 29. julija do 24. avgusta ZAPRTA. 2597

Hiša
 s sadnim vrtom, njivo, travnikom in gozličem v Velikih Laščah se proda. Polovica kupnine ostane lahko vknjižena. — Naslov pove upravništvo »Slovenca« pod št. 2606.

Na prodaj je po nizki ceni **lokomobila**
 hočna, malo rabljena, na močnem vozu kontirana, 12 konjskih sil, 5 atmosfer Kesselspannung. — Naslov se pošlje v upravništvo »Slovenca« pod št. 2608.

Soba
 za pisarno se išče. — Ponudbe na: poštni predal 151 v Ljubljani.
Tabarin
 je priznan kot najboljši nadomestek tobaka. Vsled odloka c. kr. fin. min. se sme prosto prodajati. — 120 zavrtkov po 50 vinarjev 34 K; 600 zavrtkov 160 K. Izborna zmes za cigarete, 120 zavrtkov 32 kron. 500 najfinjših nadomestnih cigaret 20 kron. Vse franko po povzetju.
 Tovarna »Tabarina«
H. ZELINKA, PISEK, ČESKO.

Mini za drobljenje
Konst. Pálffy, Praga, II.
 Havličkovo nam. 32. 3396

I. a kričče
 (sirkove) po 8 kron, II. a po 7 kron za komad v zavojih po 5 kg proti povzetju kakor tudi riževe metle v vsaki množini dobavlja trvdka
VACLAVA FILIPA vdova, Jablonné n. Orlicí.

Večja množina močnih **sodov**
 od piva od 15 do 20 hektolitrov se takoj proda. — Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 2568.

KOPELJ
 v hotelu »Slon«.
 naznanja vsem cenj. obiskovalcem kopalj, da je otvorena
KADNA KOPELJ:
 v delavnikih od 8. do 12. ure popoldne, » od 2. do 6. ure popoldne. V nedeljah in praznikih od 8. do 12. ure popoldne.
PARNA KOPELJ:
 Torek od 8. do 12. ure dop. za gospode, od 2. do 6. ure pop. za dame.
 Petek od 8. do 12. ure dop. za dame, od 2. do 6. ure pop. za gospode.
 Nedelja od 8. do 12. ure dop. za gospode.
TUŠ:
 Ponedeljek od 8. do 12. ure dop. in od 2. do 6. pop.
 Sreda od 8. do 12. ure dop. in od 2. do 6. pop.
 Četrtek od 8. do 12. ure dop. in od 2. do 6. pop.
 Sobota od 8. do 12. ure dop. in od 2. do 6. pop.
 Priporočava se najtopleje z velespoštovanjem 2504
Hedžet & Koritnik.

Gričar & Mejač
 Prešernova ulica št. 9
 naznanja svojim cenjenim odjemalcem da ostane trgovina od 5. do 26. avgusta t. l. zaprta.
 Pravo **rdečo papriko** ogrsko razpošilja slovenska trvdka ANTON Z. FINZGAR, VARAŽDIN, Hrvatsko. 2522

Blagajničarka
 in **prodajalka**
 se sprejmeta v trgovino z mešanim blagom in zalogo tobaka pri OTONU HOMANU V RADOVLJICI.
Absolventka trgovskega tečaja
 išče primerne službe v mestu ali na deželi. — Ponudbe na upravo »Slovenca« pod št. 2533.

Objava.
Nadaljnja oddaja rezervnih konj.
 samostojnim poljedelcem in gozdarjem pri c. in kr. topniški opremni postaji v Ljubljani se vrši dne 1. avgusta 1918 ob 8. uri popoldne. Potrebna potrdila morajo doposlati prošilci do dne 31. julija poveljstvu te postaje (topničarska vojašnica). 2598

Vinska klet „Union“ v Ljubljani
se odda z novembrom 1918
 Pismene ponudbe naj se vložijo do dne 15. avgusta 1918. — Pojasnila daje pisarna hotela »Union«. 2508

Priporoča se **trgovina pohištva**
 prej **J. Pogačnik**
 Marije Terezije cesta (kolizej)
glavna trgovina
 Stari trg 4, podružnica
 Velespoštovanjem **Vido Bratouž.**

Barve za blago
 v zavrtkih, v vseh barvah, z vporabnim navodilom, primerne za barvanje vseh vrst blaga, svile in tkanin, dobavlja trvdka
HOLY & Co.,
 veletrgovina materialnega blaga PRAGA-KARLIN, Královská třída 11.
 Vsakovrstne **SLAMNIKE**, slamnate torbice (cekarje), predpražnike, slamnate čevlje (solne) priporočam gg. trgovcem za obila naročila. **FRAN CERAR**, tovarna slamnikov v Stobu, p. Domžale p. Ljublj.
 : GORICA : F. Batjel LJUBLJANA Stalna ul. 2-4 Stari trg št. 28
 trgovina in mehanična delavnica. Moška in ženska DVOKOLESA še s stare pneumatiko, ŠIVALNI in PISALNI STROJI, GRAMOFONI, ELEKTRIČNE ŽEPNE SVETILKE. Najboljše BATERIJE. : Posebno nizka cena za preprodajalce. :

KUPUJEJO SE
 suhe **črešnje borovnice** ter letošnje **gobe**
 Ponudbe z navedbo množine in cene: na trvdko:
JOSIPA VAL, LJUBLJANA.

Izurjene 2470
likarice
 se takoj sprejmo v trajno delo pri **Carl Hamann, Ljubljana**

Kupujte le domač izdelek, to je:
Emona
 PRIZNANO NAJBOLJŠI pralni prašek
 Dobiva se v vsaki prodajalni!
 KUPI SE dobro ohranjena železna **Wertheim-blagajna**
 Ponudbe sprejema uprava »Slovenca« pod št. »Blagajna«.

Hlapec h konjem in pridna deklica
 za vsa hišna dela SE SPREJMETA v LJUBLJANI. Naslov pove upravništvo »Slovenca« pod št. 2565.
Belo steklo
 (drobce) od steklenic in kozarcev kupuje po najvišji ceni trvdka **V. PANHOLZER, LJUBLJANA,** Pražakova ulica št. 4.

Srbečico, lišaje
 odstrani prav naglo dr. Flesch-a izvorno zakonito zajamčeno »Skaboform« mazilo. Popolnoma brez duha, ne maže. Poskusni lonček 2 K 30 v, veliki 4 K, porcija za rodbino 11 K. Zaloga za Ljubljano in okolico: Lekarna pri zlatem jelenu, Ljubljana, Marijin trg. Pazite na varstveno znamko »Skaboform«!

Kakao prvovrstno, že oslajeno blago, nekoliko kilogramov, SE ZAMENJA ZA ŽIVEŽ ALI SE PRODA. — Kje, pove: 2602
T. KRANJC, Sv. Petra cesta 28.
Apno v kosih
 izborne kakovosti, tudi v večjih množinah, pošilja **IVAN OGRIN, LJUBLJANA,** Gruberjevo nabrežje št. 8.
 Naznanjamo žalostno vest, da je naš nadve ljubljani, nepoprebni sin, brat, vnuk in nečak
Franc
 c. in kr. korporal 17. peh. polka,
 padel na tirolski fronti, hrabro se boreč za domovino, dne 27. decembra 1917 v 19. letu svoje starosti, potem, ko se je že tri leta nahajal na tej fronti.
 Priporočamo ga v blag spomin.
 V ŠMARTNU PRI LITJI, dne 27. julija 1918.
 Franc Grum, usnjarski trgovec, oče. Marija Grum, mati.
 Slavko Grum, osmošolec, brat.
 Marija Klemenčič, posestnica; Olga Grum, sestri.
 Vsi ostali žalujoči sorodniki.

Anton Kovačič
 c. kr. profesor
Franja Kovačič roj. Peterlin
 poročena.
 Čelovec 27. Julija 1918 Ljubljana

Večje stanovanje
 obstoječe iz najmanj 10 do 12 sob, eventuelno v pritličju in I. nadst. ali I. in II. nadst. se takoj sprejme.
 Ponudbe pod poštni predal 127, glavna pošta, Ljubljana.

VODSTVO USMILJENIH SESTER SV. VINCENCIJA PAVELSKEGA
 naznanja, da bo **sanatorij „Leonišče“ v Ljubljani**
 Zaloška cesta št. 11, ki je bil popolnoma prenovljen, **zopet odprt**
 in od 1. avgusta 1918 svojemu prvotnemu namenu izročen, namreč **CIVILNIM BOLNIKOM**
 in sicer bo na razpolago vsem p. n. gospodom zdravnikom, kamor poljubno pošljejo svoje oskrbovance. 2580

Kranjska deželna podružnica
 n. r. a. dež. življensko in rentne, nezgodne in jamstvene zavarovalnice **v Ljubljani, Marije Terezije cesta 12, II. n.,**
 sprejema zavarovanje na doživetje in smrt, združeno tudi z vojnim rizikom, otroških dot., rentna in ljudska, nezgodna in jamstvena zavarovanja.
 — Javen zavod. — Absolutna varnost. — Nizke premije. —
 Prospekti zastoj in poštne prosto. — Sposobni zastopniki se sprejemajo pod najugodnejšimi pogoji.

LJUDSKA POSOJILNICA
 registrovana zadruga z neomejeno zavezo
 v Ljubljani, v lastnem domu Miklošičeva cesta št. 6, za frančiškansko cerkvijo, sprejema hranilne vloge vsak delavnik popoldne od 8. do 1. ure in jih obrestuje po tako, da dobe le-ti od vsakih 100 kron čistih 4 krone 25 vinarjev na leto. »Ljudska posojilnica« sprejema vloge tudi po pošti in daje za njih vplačilo na razpolago poštne položnice. Sprejema tudi vloge na tekoči račun ter daje svojim zadrugnikom posojila proti vknjižbi z amortizacijo ali brez nje, na osebni kredit proti poroštvu ali zastavi vrednostnih papirjev. Menice se eskomptujejo najbolje.
 Rezervni zakladi znašajo nad en milijon kron. Stanje hranilnih vlog je bilo koncem leta 1917 nad 34 milijonov kron. 4 1/4 %